

ekmek ve gül

Adalet kuşun
kanadında mı?

3

Bornova'da kadın işçiler
kazandı

6

Ne çocuklarımız
ne de ülke kaybetsin
diye...

15

Nazi Almanyası'nda
işçi kadınlar

19

Sıcak yazın ardından...

Eylül ayının gelmesiyle birlikte güz mevsimine adım attık. 2020 yazı, tüm dünyayı saran salgınla birlikte hiç de beklediğimiz gibi geçmedi pek çocuğumuz için. Ancak, kadınlar için “sıcak” bir yaz olduğu kesin! Bu yaz salgın nedeniyle ne güzel bir tatil, ne arkadaşlarla kurulmuş neşeli bir sofraya, ne sevdiğimizle gezip tozma hayallerimizi gerçekleştirdik. Yazın sıcaklığı rehavet de getiremedi. Bir yandan canımızla uğraşyoruz, bir yandan ekmeğimizin derdiyle çünkü.

Bu can ve ekmeğin mücadelesini kolaylaştıracağına, meşakkatini arttıranlar var tepemizde bir de!

Kadına yönelik şiddetin bu kadar ayyuka çıktığı, kadın cinayetlerinin giderek dozunu artırdığı, iktidar tarafından korunan tecavüzcülerin sosyal medya tepkileri ile göstermelik tutuklandığı, Twitter’da her gün birkaç kadının “adalet” çığlığının zaman akışımıza düştüğü bir dönemde, kazanılmış haklarımızın saldırıların dozu da artıyor.

AKP iktidarı ülkeyi cehennem sıcaklığına çevirerek, başta kadınlar olmak üzere kendinden olmayan herkesi o cehennemde yakmaya çalışıyor.

Kadınlar da “mücadele ateşi”ni yakıtı ülkenin dört bir yanında. Yüzyılların mücadelesiyle kazanılmış haklarını vermemek, haklarından, hayatlarından vazgeçmemek için isyan ediyor, “Sen, ben, o, öteki” demeden omuz omuza veriyor, yaşamlarını, özgürlüklerini, eşitlik haklarını, insana yaraşır bir yaşam ve çalışma koşullarını birlikte savunuyor. Her koşula rağmen alanlara çıkıyor, mücadelesinden geri durmayacağını haykırıyor.

Yaşamlarının, eşitlik mücadelelerinin önemli bir aşaması olan İstanbul Sözleşmesi’ne saldırılara karşı, sözleşmeden vazgeçmek isteyenlere karşı kadınlar, “Bu işin asıl muhatabı biziz” diyerek geri adım atırdı. Kadınların öfkesini, gücünü, direncini karşına al-

maya cesareti olmayanlar daha büyük saldırı hazırlıkları yaparken kadınlar da hazırlıklarını yapıyor, her geçen gün daha büyük bir güç biriktiriyor.

Yazın ateş kızıllından güzün safran sarılığına dönüşü yaşatan Eylül bir taraftan da barışı simgeliyor kadınlar için. 90’lı yıllara bölgede yürütülen savaşta; tecavüz, kadın bedenine saldırılar bir savaş politikası olarak kullanılırken, bugün bu politikalar çok daha can alıcı bir şekilde gündemimize geliyor. Bugün devletin üniformalı görevlileri iktidarın politikalarından aldıkları güçle tecavüz faileri olurken, ‘Bana bir şey olmaz, daha önce de yaptım’ cesaretini taşıırken, Kürt illerinde kadınlara ve çocuklara yönelik saldırıların ortaya çıkarılması, bütün bunların önüne geçilmesi de ‘barış’ mücadelesinin hayati bir basamağı olarak en çok da kadınları ilgilendiriyor. Kadınlar bu savaş ve şiddet politikalarına karşı da mücadele veriyor, barış sözünü söylemekten, barışı dillendirmekten vazgeçmiyor.

***

Pandemi, kadına yönelik şiddet, kadın cinayetleri, ekonomik kriz, taciz, tecavüz, çocuk istismarı haberlerinin her gün

dört bir yanımızı sardığı şu günlerde eylül ayı dergimiz de yine mücadele dolu, umut dolu, dayanışma dolu...

Bugünlerde mücadelenin bir enstrümanı olan sosyal medyanın adaletine karşı asıl mücadelemizin adaletin terazisinin doğru tartması olduğunu yazdı Sevil Aracı.

“Unutulma hakkı” gerekçesiyle bir tecavüzcünün haberlerine erişim engeli getirilmesinin, medyanın tecavüzcülerle imtihanını yazdı Mükerrerem Yollu.

Nuray Öztürk, Bornova Belediyesinde çalışan kadın işçilerin toplu iş sözleşmesinde hayat geçirdiği şiddete karşı korunma ve eşit istihdamı hakkını, bu maddelerin nasıl bir mücadeleyle hayata geçirdiğinin arka planını yazarken, Esenyalı’dan Adile Doğan patronların tazminat ödememek için işçileri “yüz kızartıcı suç” bahanesiyle işten attığını yazdı.

Avıcalar Ekmek ve Gül Grubunun son bir aydaki hummalı çalışmasıyla onlarca kadına nasıl ulaştığını aktaran E. Ava’nın yanında Hazan İlik, nefes alamaz hale getirilen genç kadınların her şeye rağmen umutlarını koruduklarını anlattı.

Veliler eylül ayıyla birlikte okulların açılıp açılmayacağı, daha da ağırlaşan virüs tablosunda eğitim öğretimin nasıl sağlanacağı kaygılarını dergimizi sayfalarına taşıırken, Fulya Alikoç Sınırların Ötesi’nde pandemi boyunca ve sonrasında tedbir adı altında kadın işçilerin haklarına yapılan saldırıları yazdı.

Ve tarih sayfamızda 9 Mayıs 1945’te Nazi Almanyası’nın teslim oluşuna kadar 55-60 milyon insanın ölümüne, milyonlarcasının sakat kalmasına neden olan faşizmin kadın işçilerin çalışma yaşamını nasıl etkilediğini Şükran Doğan kaleme aldı.

Film önerimiz, mektuplarımız, hayatımızda daimi varlığını sürdüren pembe dizilerimizi anlatan yazılarla Ekmek ve Gül eylül sayımız yine de dolu dolu bir dergi olarak çıkıyor karşınıza.

Mektuplarımızı eksik etmeyeceğiniz bir ay olsun diliyoruz.

ekmek ve gül
posta@ekmekvegul.net

İÇİNDEKİLER

Adalet kuşun kanadında mı?.....3	Sevil Aracı
Medyanın ‘tecavüzcülerle’ imtihanı.....4	Mükerrerem Yollu
İşyerinde şiddet, ayrımcılık 5	Devrim Avcı
Bornova’da kadın işçiler kazandı.....6	Nuray Öztürk
Bir aydır hiç durmadık, adım adım çoğaldık!.....8	E. Ava
Mahallede İstanbul Sözleşmesi tartışması.....9	Neşe Erdem
Sesimizi duymayan belediyeçiliğe itirazımız var!...9	Serap Çelik
Genç kadınlar: Ne varsa iki kat fazlası!.....10	Hazan İLİK
Bize çizilen sınırları aşmak o kadar da zor değil...11	
İstanbul Sözleşmesi nasıl yaşatır?.....12	
Takke düştü, kel göründü 14	Zahife Kiper
Eğitim sorunları bitmiyor.....14	Nazife Ortakçı
Ne çocuklarımız ne de ülke kaybetsin diye.....15	Heval Yıldız Karasu
Pembe gönlüm sende.....6	Filiz Gür
Çocukların hayatı şansa bırakılabilir mi?.....17	
Sağlık ocağında büyüyen çocuklar var!.....17	Sakine Doğan
Damga yiyerek işsiz kalmaktan korkuyorlar.....18	Adile Doğan
Toplu taşıma kullanma diyor.....8	
TARİH.....19	Şükran Doğan
Cesaret ve kadın dayanışmasıyla.....20	
Ölmek değil, yaşamak istiyorum’.....20	
SINIRLARIN ÖTESİNDE.....21	Fulya Alikoç
MEKTUBUMUZ VAR.....22	
MEKTUBUMUZ VAR.....23	
FİLM.....24	

	Günlük EVRENSEL Gazetesi’nin ücretsiz özel ekidir.	Yönetim Yeri: Mehmet Akif Ersoy Cad. Mehmet Çıbıkcı İş Merkezi No: 2 K: 2 İşyeri No: 21 Şirinevler/B.Evler-İSTANBUL Tel: (0212) 909 48 01 Faks: (0212) 654 15 04	Dağıtım: Turkuvaz Dağıtım AŞ İstanbul Baskı: Kuzey Veb Ofset San. Tic. Ltd. Şti Tayakadın Mah. Yassıören Cad. No:75/1 Arnavutköy/İstanbul Tel: 0212 682 61 62 Adana Baskı: Arslan Güneydoğu Gazetecilik, Matbaacılık ve Kağıtçılık A.Ş. Yeni Doğan Mh. 2108 Sk. No: 18/A Yüreğir/ADANA
	Türü: Yaygın süreli Bülten Basın Yayın Reklamcılık Tic. Ltd. Şti. Adına Sahibi: Cemal Dursun Genel Yayın Yönetmeni: Fatih Polat Sorumlu Yazışmaları Müdürü: Görkem Kınacı		

ADALET KUŞUN KANADINDA MI?

Sevil ARACI

*İnsansız adalet olmaz
Adaletsiz insan olur mu?
Olur, olmaz olur mu!
Ama, olmaz olsun.¹*

Adalet; kimilerimizin tweet atarak, kimilerimizin ortaya canını koyarak haykırdığı bir talep. Adil yargılanma hakkı için ölüm orucuna giren Avukat Ebru Timtik, 28 Ağustos'ta canını verdi bu talep uğruna. Ebru'yu açlık değil, adaletsizlik öldürdü, biliyoruz. Bu yazı bir yandan da onun anısına saygı duruşu olsun...

Son yıllarda "#...İçinAdalet, #...SesOl" ve benzeri hashtagler yaşamımızın önemli bir parçası haline geldi. Artık adalet sosyal medyada aranıyor. Peki neden insanlar adalet arayışlarını sosyal medya üzerinden yapmaya mecbur bırakılıyor? Ya da sosyal medya her zaman adaleti sağlayabiliyor mu?

Sanıyorum bu konuda en çarpıcı gelişmeleri, 19 Ağustos'ta polis maskesini doğru takmadığı gerekçesi ile Rana Batı isimli genç kadına şiddet uygulaması ile yaşadık. Sosyal medyada Rana Batı'nın polis tarafından tartaklandığı, darp edildiği görüntüler yayımlandıktan sonra bir tepki oluştu ve Rana'yı darp eden polisler hakkında soruşturma açıldığı, açığa alındıkları duyuruldu. Polislerin açığa alınmasının hemen ardından sosyal medyada #PolisiminYanımdayım etiketi ile başlatılan başka bir kampanyayla açığa alınan polislerin göreve iade edilmesi çağrısı yapıldı. Bu çağrıya Rana Batı hakkında başlatılan linç girişimleri eşlik etti. Rana'nın adresini açıklayacağını bildiren Yurtiçi Kargo çalışanı bir tweeter kullanıcısı, Rana'nın hedef alınmasına sebep olacak paylaşımlarda bulundu ve Rana bir anda mağdur konumundan suçlu konuma geçirildi. Çok geçmeden İçişleri Bakanı Süleyman Soylu'nun İstanbul Valiliği tarafından açığa alınan polisleri göreve iade ettiği ortaya çıktı.

**SOSYAL MEDYANIN
GÜCÜ: BİR YERE
KADAR!**

Siirt'te 18 yaşındaki İ.E.'ye

cinsel saldırıda bulunan uzman çavuş Musa Orhan, İ.E.'nin şikayetine rağmen serbest bırakılmıştı. İ.E.'nin intihar girişiminde bulunup tedavi gördüğü hastanede yaşamını yitirmesi üzerine sosyal medyada #MusaOrhanTutuklansın etiketiyle yapılan paylaşımlar zanlının kısa süreliğine tutuklanmasına yol açtı. Kısa süreliğine diyoruz; zira Musa Orhan birkaç gün tutuklu kaldıktan sonra itiraz üzerine tahliye edildi. Bu da aslında bize sosyal medyanın gücünün de bir yere kadar yetebildiğini bir kez daha göstermiş oldu. Tıpkı Rana olayında "Kahraman Türk polisinin elinin soğutulmaması gerektiğine" karar verilmesinde olduğu gibi Musa Orhan olayında da bir yönü ile askeriye temsil eden şahsın uzun süre tutuklu kalmasına izin verilmedi.

5 Ocak tarihinden beri kayıp olan Gülistan Doku ile ilgili olarak sosyal medyada sıklıkla kampanyalar düzenlendi. Baş şüpheli Zeynel Abakarov'un tutuklanması ısrarla istenildi. Ancak gelinen aşamada Gülistan Doku'nun akıbetini öğrenebilmiş değiliz ve halen Gülistan için adalet sağlanamadı.

AKP'li Şirin Ünal'ın evinde çalışan Özbek uyruklu Nadira Kadirova 23 Eylül 2019 tarihinde şüpheli şekilde ölmüş, Nadira'nın, Ünal'ın silahıyla intihar ettiği açıklanmıştı. Olaya ilişkin Ankara Cumhuriyet Savcılığı takipsizlik kararı vermiş, yapılan itiraz ise reddedilmişti. Nadira'nın ölümü de özellikle kadınlar tarafından sosyal medyada sıklıkla gündemleştirildi. "Nadira'ya ne oldu?" şeklin-

de binlerce paylaşım yapıldı. Ancak henüz Nadira'nın ölümü üzerindeki sis perdesi de kaldırılabilmiş ve Nadira için adalet sağlanabilmiş değil.

**DAVACI YOKSUL
DAVALI ZENGİNSE...**

Zaytung tutuklanmak için gerekli tweet sayısının 250 bine düşürüldüğünü müjdeleyedsun², gerçeğin tam olarak da böyle olmadığını bu ve benzeri olaylarda görebiliyoruz. Sosyal medya eliyle dahi sağlanamayan adalet Can Yücel'in şu dizelelerini anımsatıyor:

*Davacı zengin, davalı yoksulsa
Zenginden yana işler yasa
Davalı yoksul, davalı zenginse
Davalıda kalır yine nizalı arsa
Davalı da davalı da zenginse davada
Özür diler çekilir aradan kadı
Davalı da davalı da yoksulsa, bak,
Sade o zaman işte yerin bulur hak.³*

Öte yandan sosyal medyanın sınırlı kalan etkisi dahi iktidarı rahatsız etmeye yetiyor. Son süreçte gündeme getirilen sosyal medyaya yönelik kısıtlayıcı düzenlemeler de bu rahatsızlığın bir sonucu. Bir taraftan da iktidar, kendi sosyal medya kullanıcıları ordusunu kurup beslediği troller eliyle istediği propagandayı sosyal medya üzerinden de yürütüyor.

SANAL DÜNYA, YALAN DÜNYA

Kadınlar olarak sosyal medyada sesimizi, çığlığımızı duyurmaya, birbirimize ses olmaya çalıştığımız doğrudur. Ancak bu çabamız örgütlü bir güce dönüşmediği ve esasen sistemin kendisinden kaynaklı sebepleri değiştiremediğimiz sürece, sorun kökten çözülmeyecektir. Sosyal medyada yapmaya çalıştığımız mücadeleden bir unsuru ve enstrümanı ise de asıl mücadelemiz adaletin terazisinin doğru tartması için hazırlık aşamaları da dahil tüm yargı sisteminin baştan aşağı değiştirilmesi, sistemin özellikle İstanbul Sözleşmesi'nin gereklerini yerine getirecek şekilde biçimlendirilmesini sağlamak üzerine olmalıdır. Bunu sağlayamadığımız sürece sanal dünya, yalan dünya olmaktan, adalet talebimiz çoğunlukla sonuçsuz kalmaktan kurtulamayacaktır.

1-) Adalet - Özdemir Asaf

2-) Yaşananları mizahi bir dille "haberleştiren" bir internet sitesi olan Zaytung Haber, o günlerde şöyle bir içerik paylaştı: "Bir Müjde de Adalet Bakanlığınca: Adalet Bakanlığınca özellikle kadın cinayetleri ve taciz vakalarında sık sık eleştiri konusu olan zanlının tutuklanması için en az 400.000 tweet şartıyla ilgili değişiklik müjdesi geldi. Değişiklikle, tutuklu yargılanma için 400.000 tweet şartının kademeli olarak önce 250.000'e, ardından da 100.000'e indirilip zamanla tamamen kaldırılması planlanıyor."

3-) Bir Çin Şiiri - Can Yücel

Fotoğraf: Freepik

HABERLERE ERİŞİM ENGELİ

MEDYANIN 'TECAVÜZCÜLERLE' İMTİHANI

Mükerrem YOLLU

Türkiye’de yaşamak zor. Hele ki kadın olarak yaşıyorsak çilemiz çifte kavrulmuş oluyor. Sokaklarda, işyerimizde, okulumuzda ve evimizde, neredeyse yaşadığımız her alanda türlü türlü saldırılara uğruyoruz. Kimisi fiziksel, kimisi psikolojik, kimisi ekonomik şiddet oluyor bu saldırıların.

Bu saldırılara maruz bırakılırken, haber kanallarında, gazetelerde ve internet sitelerinde bizi erkek diliyle anlatan birçok haber, yazı görüyoruz. Kendimizden belki de binlerce kilometre uzakta yaşanan bir tecavüz haberini gördüğümüzde, iliklerimize kadar öfkelenirken bir de haber dilini düşünmek aklımıza gelmiyor belki. Kadın cinayeti haberlerinde, öldürülen kız kardeşimizin ismini açık veren ancak adil yargılanma ile ağır cezalara çarptırılması gereken tecavüzcülerin ismini kapatan medyamızın, zaten çarpık yaptığı haberlerine bir de devlet “erişim engeli” getiriyor.

Taciz, tecavüz, kadın cinayeti veya çocuk istismarı haberlerini, internet sayesinde birçok insan bir tık ile görebiliyor ve bir haber 1 saniye sonra herkesin cebine girebiliyor. Haberlerin hızla yayılmasının ve insanların olası bir örgütlenmesine karşı iktidar da haberlere erişim engeli getiriyor.

2007 yılında kabul edilen 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve

Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun ile iktidar yetkilileri istedikleri haberlerin halka ulaşmasını engelleyebiliyor. Bu kanuna göre bir haberin kaldırılması için gerekli olan şey, içeriğinin ‘hukuka aykırı nitelik’ taşıması. Bu muğlak ifadeyi biz gündelik hayatta daha çok şöyle görüyoruz; çoğunlukla kaldırılması talep edilen haberlerde var olan hukuksuzluk “tecavüzün, tacizin, cinayetin yaşanmış olması ve bunun için gereken kovuşturma ve soruşturma süreçlerinin yapılmamış olması” ve ne hikmetse şiddet failinin “etkili” akrabalarının, arkadaşlarının, dostlarının olması!

İktidarın erişim engeli uygulamayan yayıncılara ise 10 bin TL-50 bin TL arasında idari para cezası kesiliyor. Zaten eril dille yapılmış olan haberler bile artık halka ulaşamaz oluyor. İktidar erişim engeli getirdiği haberlerle ilgili hukuka aykırılığı aslında kendisi yapıyor. Erişim engeli getirdiği her haberde, vatandaşların haber alma hakkı engelliyor.

TECAVÜZCÜYE 'UNUTULMA HAKKI' OLUR MU?

MEDYADA yer alan, kadına şiddet haberlerine erişim engeli getirilmesinin altında bir başka sebep daha yatıyor: Unutulma hakkı. Tecavüzcüden hüküm giyen Güreşçi Recep Çakır hakkındaki haberlere “unutulma hakkı” gerekçe gösterilerek erişim engeli getirmesiyle birlikte tartışılmaya başlandı bu konu.

Kadın düşmanı politikaları ve söylemleri ile kadın düşmanlığını besleyen iktidarın, tecavüzcülere unutulma hakkı vermesine de şaşırmadık tabii. Ancak unutulma hakkı sosyal medya yasasının gündeme gelmesi ile sıkça tartışılır olsa da üstte bahse konu yasadan beri var.

5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun’un 9. maddesinde unutulma hakkı ile detaylara yer veriliyor. Unutulma hakkı, internet ortamında yayımlanan bir içeriğin kişilik haklarını ihlal ettiğini iddia ederek kişinin bu yayınların kaldırılmasını talep etmesi olarak özetlenebilir. Yani bir nevi hakkınızda yazılmış, çizilmiş her şey bir anda tarihe gömülüyor. Unutulma hakkı talep ettiğinizde hakkınızdaki haberlere erişim engeli getiriliyor.

Yeni sosyal medya yasası ile bu içeriklere erişim engelinin getirilmesinin yanı sıra içeriklerin silinmesi de eklendi. Bu yasa ile artık yayımlar içeriklerini, iktidarın politikalarına göre belirlemek zorunda bırakılıyor. Bir gazetecinin yaptığı haber, iktidarın politikaları ile uyumluluk göstermezse, iktidar habere erişim engeli getirip, silebiliyor.

Ana akım medya hayatımızın dört bir yanında sarmaşık gibi dolanırken, bu süreçte yayın politikasını gerçeklerden yana belirlemiş olan yayımlar ise erişim engeli, unutulma hakkı gibi gerekçelerle sansüre maruz bırakılıyor ve para cezaları ile yıldırılmaya çalışılıyor. Yapılan haber özellikle iktidarın beslediği politikaların olumsuz bir sonucu ise erişim engeli geleceğini önceden tahmin edip hiç yazmayan gazetecilerimiz bile var. Haber yapmayı imkansızlaştırmaya çalışan ve kendi ağzından ne çıkıyorsa medyada da onu görmek isteyen iktidar, kadınlara sabah programlarında sunulan, ev işi, dekorasyon ve çocuk bakımından ötede bir şey sunmuyor. Kadınları kendi belirlediği çember içene sığdırmaya çalışırken, medyadaki taciz, tecavüz ve kadın cinayeti haberlerine erişim engeli getirerek de çemberi bir tık daha daraltmak istiyor.

Kadınların birbirlerine sesini duyurması ve dayanışarak güçlenmesi engellenmek istense de kadın cinayetleri, taciz ve tecavüz haberlerine getirilen yasaklar da haber yapılıyor. Kadınların baş düşmanı haline gelerek, bizlerle savaşan hükümet yetkilileri bu haberlere de erişim engeli getiriyor. Tüm bu ısrarlı çabanın tek bir amacı var: Kadınları her alanda tahakküm altına almak.

İşyerinde şiddet, ayrımcılık ve İstanbul Sözleşmesi

Devrim AVCI

“İstanbul Sözleşmesi uygulansın” sloganının kadınlar için ne kadar yaşamsal bir anlam ifade ettiğini her gün bir başka kadının şiddet nedeniyle yaşamını kaybetmesiyle, ardından verdiğimiz adalet mücadelesiyle biliyoruz. Buna karşılık aldığımız cevap ise, maalesef yine günlük hayatın hemen her yerinde, her alanında şiddetle karşılaşmak oluyor.

Üstelik, bu yaşadığımız şiddete karşı herhangi bir yaptırım uygulanmaması, yani cezasızlık, yani aslında şiddet faillerinin teşviki daha da yaygınlaşıyor maalesef. Bir kadın olarak trafikte, sokakta, evde, işyerinde şiddete giderek daha fazla maruz kalıyoruz. Trafikte hiç tanımadığımız bir adam inip size tokat atabiliyor. Veya otobüste, minibüste, giydiğiniz kıyafet hiç tanımadığımız bir adam tarafından uygun bulunmamışsa tekme atmayı kendine hak sayıyor. Bacak bacak üstüne atarak oturmak dahi cinayet sebebi olabiliyor. Beni yazarken sizleri de okurken dehşete düşüren bu ve benzeri birçok şiddet biçimi ise, “bu kadarı da olmaz” dediğimiz her noktada, vahşetini arttırarak devam ediyor.

İŞYERİNDE ŞİDDET: KONUŞULANIN ÖTESİNE GEÇMEK

Şiddet, evde, sokakta, işyerinde her yerde karşımıza çıkarken, bunlar içinde en az konuştuğumuz belki işyerinde yaşanan şiddet.

Yaşadığımız şiddetin, siyasal iktidarın söylemleri, icraatları, uygulamadığı kanunları, günden güne yay-

Fotoğraf: BMİS

dığı ayrımcı ve nefret dili ile karşımızda duruyorsa, burada şiddetin sadece “ev”de olduğunu söylemek, biz kadınların şiddete karşı mücadelesini de daraltan bir husus olacaktır. Bu kapsamda, toplumun her alanında, biz kadınları gerici politikalara mahkûm etmek isteyen, kadınları evde oturup üç çocuk yapmak dışında toplumsal alanda var etmeyen iktidar, kadınların ekonomik özgürlüğüne sahip olmasını da istemez elbette. Çalışma hayatında da binbir güçlükle kendini var etmek için didinen kadınlar, ayrıca tüm bunların üzerine bir de işyerinde şiddet ile de baskı altına alınmaktadır.

İşyerinde şiddet, çalışanların işle ilgili ortamlarda saldırı, istismar, tehdit ve diğer şiddet davranışlarına maruz kalmaları olarak en geniş anlamı ile tanımlanır. Salt bu tanım dahi, işyerinde kadınların şiddete daha çok uğradığını da gösteriyor. Kaldı ki yapılan hemen tüm araştırmalar da bunu doğruluyor. Erkek çalışanlardan daha az ücret alarak, düşük statülü işlerde çalıştırılarak, yönetici konumlarında erkeklere göre daha az görev verilerek cinsiyet ayrımcılığına maruz kalıyor kadınlar. İşyerinde fiziksel ve cinsel şiddetin de mağduru yine daha çok kadınlardır. Birçok araştırma kadınların meslek hayatı boyunca yüzde 40 ile yüzde 90 arasında değişen sıklıkta cinsel tacize uğradığını da ortaya koymaktadır.

İşini kaybetme korkusu, işyerinde dedikodu malzemesi olmak istememesi, mobbinge maruz kalma endişesi gibi birçok nedenden dolayı da işyerinde kadınların yaşadığı şiddet, çoğu zaman şikayet konusu dahi olamıyor. Ancak, bu kapsamda, işyerinde şiddete karşı alınması gereken önlemler, uygulanacak politikalar ekseninde İstanbul Sözleşmesi'nin uygulanması ön açıcı olacaktır.

İSTANBUL SÖZLEŞMESİ İŞYERİNDE NASIL ETKİLİ OLABİLİR?

İstanbul Sözleşmesi'nin amaçları arasında sayılan düzenlemelerden biri de kadına karşı her türlü ayrımcılığın ortadan kaldırılmasına karşı kadınları güçlendirmek de dahil olmak üzere, kadınlarla erkekler arasında önemli ölçüde eşitliği yaygınlaştırmak yer alıyor. Bu amaçları gerçekleştirebilmek için çalışma hayatında da Sözleşme kapsamında tedbirlerin alınması sağ-

lanmalıdır. Çalışma hayatında kadınlara yönelik şiddet açısından alınan tedbirlerin uygulanması sağlanmalıdır.

Bu açıdan işyerlerinde örgütlü olan, örgütlenme çalışmaları yapan sendikalara da görev düşmektedir. İşyerlerinde kadınlara dair ayrımcılığın ortadan kaldırılması ve eşitliğin sağlanması için İstanbul Sözleşmesi'nin uygulanmasına, bu kapsamda alınan tedbirlerin uygulanması için toplu iş sözleşmelerinde düzenlemeler yapılması, farkındalık çalışmaları yapılması, kadına karşı şiddete karşı bütüncül mücadelenin de bir gereğidir. İşverenin işyerinde veya dışarıda şiddete uğrayan kadın çalışanın korunması kapsamında birtakım tedbirler alması, kreşlerin bulunması, belediyeler

ile ortak yükümlülükler alınması, İstanbul Sözleşmesi'nin sadece ‘aile içi şiddet’le mücadele de değil, toplumsal eşitlik anlamında da şiddetle mücadelenin önemli bir alanıdır.

İstanbul Sözleşmesi, işyerinde de şiddetin önlenmesi bakımından bir araç ama işyerinde kadına yönelik şiddet ve ayrımcılığın gündem olması ve bu kapsamda engellenmesi için esas olan ise yine kadın mücadelesinin varlığı ve işçi kadınların örgütlülüğüdür.

SÖZLEŞME KADIN İŞÇİLER İÇİN DE BÜTÜN OLARAK UYGULANMALIDIR

ÇALIŞMA hayatı ile ilgili bir çok yasal değişiklik meydana geliyor. Zorunlu arabuluculuk bu alanda son zamanlarda yapılan en kapsamlı değişiklik oldu. Elbette Kovid-19 salgını kapsamında alınan tedbirler olarak işçi çıkarılmasının yasaklanması, kısa çalışma ödeneği, zorunlu ücretsiz izin uygulaması gibi uygulamalar da iş hukuku alanında yapılan kapsamlı değişiklikler oldu.

İş Kanunu'nda ayrımcılık yasağı yer almakta ve cinsel veya fiziksel şiddet işten çıkarılma sebebi olarak da düzenlenmiştir. Ayrıca psikolojik şiddet (mobbing) de Borçlar Kanununda yer verilmiştir.

Ancak tüm bu sayılanların salt kağıda yazılı madde metinleri olarak kalmaması için işyerinde şiddete uğrayan kadınların haklarını ve hayatını korumak için etkili bir şekilde uygulanması, koruyucu önlemlerin alınması ile birlikte bir bütün halinde uygulanmalıdır. Ayrımcılık yasağı ile kadınlar lehine verilen yargı kararları son derece azdır. İşyerinde kadına yönelik şiddet konusundaki karşı duruşa ilişkin kararlılığın gösterilmesi, işyerinde kadına yönelik şiddetin tolere edilmeyeceği algısı şiddetle mücadeleye önemli katkılar sağlayacaktır.

Bornova Belediyesi'nde kadın işçiler şiddete

Nuray ÖZTÜRK
İzmir

Bornova Belediyesi'nde örgütlü Genel İş 7 Nolu Şube, toplu iş sözleşmesi (TİS) taslak çalışmalarını tamamlayarak işveren sendikasına sundu. İlk görüşmede 19 maddede anlaşma sağlandı. 39 farklı ücretlendirmenin olduğu belediyede temel öncelik eşit işe eşit ücret talebiydi ve ücretleri eşitlemek için her bir işçi için ayrı ayrı hesaplamalar yapılarak 5 gruba toplandı. Böylelikle işçilerin geneli için bu sözleşmenin en temel anlamı ücret adaletsizliğini gidermek olacak. Kıdem tazminatının fona devrine karşı konulan maddeler, salgın dönemleri işçi sağlığı ve iş güvenliği konusunda alınacak önlemlerle ilgili önemli maddeler var.

696 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile belediyelerde çalışan taşeron işçiler, kadroya geçirilmiş ancak yine aynı kararname ile işçiler sendikasılaştırıldı.

Özgür toplu iş sözleşmesi yapma hakkı 30 Haziran 2020'ye kadar işçilerin ellerinden alınmış, Yüksek Hakem Kurulunun son bağıtladığı toplu sözleşme geçerli kılınmıştı. Özellikle mali haklarla ilgili konulara sınırlama getirilmişti. Genel-İş İzmir 7 Nolu Şube, KHK'ye rağmen geçtiğimiz yıl toplu iş sözleşmesi imzalamış, işçiler asgari ücrete gelen zamdan ve yüzdelik dilimlerden faydalandırılmış, sosyal haklarda yapılan iyileştirmelerin yanı sıra kadın işçiler içinde regl izni, 8 Mart'ın ücretli izinli sayılması, doğum yapan kadın işçiye yasal sürenin yanı sıra ek olarak 8 hafta ücretli izin hakkı, süt izninin 2 saate çıkarılması, şiddet uygulayan işçinin maaşının 6 ay süreyle eşine ödenmesi gibi önemli kazanımlar elde edilmişti.

Yeni taslakta bu ve benzeri maddelerin yanı sıra ayrımcılığın önlenmesi ve toplumsal cinsiyet eşitliği için özel bir madde eklendi.

Bu madde; İstanbul Sözleşmesi başta olmak üzere kadınların ulusal ve uluslararası yasa ve sözleşmelerle güvence altına alınmış eşitlik haklarına yönelik son

dönemde yoğunlaşan saldırılara karşı aslında bir nevi cevap ve koruma kalkını görevini görüyor. Kadına yönelik şiddet ve toplumsal cinsiyet eşitliği mücadelesinin sadece kadınlara, kadın örgütlerine havale eden tutumlara karşı da öyle... Bu nedenle süreç nasıl işletildi, kadın işçiler taleplerini nasıl oluşturdu önemle üzerinde durulması gerekiyor.

TİS MADDELERİNİ İŞÇİLER YAZDI

"Biz yeni sendikalı olduk, bu süreç bize çok şey öğretti. Daha önce haklarımız olduğunu bilmiyorduk. Herhangi bir sorun karşısında konuşmaya bile korkuyorduk. Şimdi öyle değil, korkmuyoruz artık. Kadın işçiler olarak haklarımızın farkındayız ve itiraz edebiliyoruz" diyen sağlık işleri biriminde hasta bakım elemanı olarak çalışan Ayfer Öztürk'ün sözlerinden de anlaşılacağı gibi her şeyden önce kadın işçilerin sendikal örgütlenmede rol alması mücadelenin de başlangıcını oluşturuyor. Ama elbette bununla sınırlı değil, taslak çalışmalarının doğrudan katılımcısı olduklarını söylüyor kadın işçiler. Tek tek birimlerde tartıştıklarını

karşı korunma ve eşit istihdamı TİS'e yazdırdı

ve tüm taleplerin öyle oluşturulduğunu...

Sağlık işleri biriminde çalışan Aysun Nizam, "TİS taleplerini oluştururken önce toplu iş sözleşmesi maddeleri nasıl oluşturulur onu öğrendik. Biz taşeron işçileriz; örgütlülük nedir, sözleşme nedir bilmiyorduk, bize bu konuda eğitimler verildi. İşyerinde komiteler oluşturduk ve bu komiteler üzerinden tüm işçilerin sorunları ve taleplerini tespit ettik, madde madde yazdık. Daha sonra şube yönetimi ile birlikte tüm işçilerin katılımı ile bir toplantı yapıldı işyerinde ve taleplerimizi ilettik. Bu talepler üzerinden taslak oluşturuldu ve oluşturulan taslak hakkında tekrar toplantılar yaptık. Taslak öyle hazırlandı" diye anlatıyor bu süreci...

TEK TEK BÜTÜN İŞYERLERİNDE TARTIŞILDI

Bornova Belediyesi Dershanesi BELGEM işyeri temsilcisi Berrin Burakçı Bağış ise pandemi dolayısıyla toplu iş sözleşmesi sürelerinin ertelenmesine rağmen taslak hazırlıklarına ara vermeden devam ettiklerini, şube temsilciler kurulu olarak defalarca toplantı yaptıklarını, bu toplantılar sonrası işyeri komite üyeleriyle bir araya geldiklerini, ardından da işçilerle toplantılar yapıldığını anlatarak, "Özel olarak kadın işçiler olarak yürüttüğümüz tartışmalar ciddi farkındalıklar yarattı diyebilirim. Daha önceki TİS çalışmalarını ve kazanımlarımız bu farkındalıkları artırdı" diyor. Kadın işçilerin talepleri açısından TİS taslağına yeni giren maddelerin aslında bu farkındalıklar üzerine şekillendiğine işaret eden Bağış, İstanbul Sözleşmesi'nin tartışmaya açılmasına tüm işçilerin tepkili olduğunu belirterek, "Bu sözleşmenin feshi kadın ve çocukların daha çok şiddet görmesi anlamına gelir. Biz kazanılmış haklarımızı koruma ve işyerindeki ayrımcılıkları önlemek, kadınların iş ve toplumsal yaşam içerisindeki eşitsizliğinin giderilmesi için de sendikal mücadelenin önemine inandık. Yürütülen tartışmalar neticesinde ilk defa yapacağımız özgür toplu iş sözleşmesine böyle bir madde ekleme kararı aldık" diyerek sözleşmenin uygulanmasını bir kez daha güvenceye almak için de sorumluluk aldıklarının altını çiziyor.

SÜREKLİ VE BÜTÜNLÜKLÜ MÜCADELE

İŞÇİLERİN örgütlü olduğu Genel İş Sendikası 7 No'lu Şube Başkanı Özgür Genç şiddetin önlenmesinin kadın erkek eşitliğinin sağlanmasından geçtiğinin altını çizerek, yeni eklenen maddelerin bu temelde ele alındığını söylüyor. Genç, "İstanbul Sözleşmesi bu konuda belediyelere ciddi sorumluluk yüküyor ve biz belediyelerde örgütlü sendikayız. İstanbul Sözleşmesiyle ilgili son dönemde yürütülen tartışmalarda 'sahip çıkan' açıklamalar yapılsa da gerçek, sözleşmenin kendilerini zorunlu kıldığı işleri yapmaktan uzak olduklarıdır. Bu nedenle İstanbul Sözleşmesinin uygulanma kısmında Belediyeleri de sorumlu tutmaya çalıştık. İşyerinde mobbing, taciz, şiddet, ayrımcılık olaylarının yaşanmaması için caydırıcı maddeler ekledik. Bu maddeler sadece fiziksel şiddeti içermiyor. Aynı zamanda ekonomik şiddet, psikolojik şiddeti de içeriyor. Hem iş yerinde hem de toplumsal yaşamda kadınları koruyucu ve yaptırımı olan maddeler bunlar. Kadına yönelik şiddetle mücadelede kadınların üretimde yer almalarının hayati önem taşıdığını biliyoruz. Kadın hakları konusunda birleşik mücadele etmenin kıymetini de... Bu nedenle sözleşme taslağına işe alımlarda öncelik kadınlara verilir maddesi ekledik bu dönem. İstanbul Sözleşmesi ile ilgili maddeyi eklememizin diğer nedeni de budur. Yani saldırılara karşı her alanda mücadele" diye konuştu.

EŞİTLİK MÜCADELESİ SENDİKAL MÜCADELENİN BİR PARÇASI

Regl dönemlerinde kadınların özgün ihtiyaçlarından, aile içi şiddete, işyerlerinde yaşanan sözlü ve fiziksel taciz ve mobbinglere, aynı işi yapmalarına rağmen farklı ücretler almalarına, gece çalışması yapan kadınların ulaşımında yaşadığı soruna kadar tartıştıklarını ve birçoğunu 2018'de imzalanan TİS'lerle kazandıklarını söylüyor. Ancak kadın işçilere dönük maddelerin sadece taslak dönemi yürütülen tartışmalarla oluşturulmadığını belirten Genç, "Geçen yıl 25 Kasım'da işçi kadınlarla birlikte 'İstanbul Sözleşmesi' konulu panel düzenledik. Zaman zaman bilgilendirme broşürleri hazırladık. Artan kadın cinayetlerine ve çocuk istismarına karşı, istismarı af yasına karşı sessiz kalmadık, bildiriler çıkardık, eylemler yaptık. Şube olarak basın açıklaması gerçekleştirdik. İlçe ve il düzeyinde kadın hareketinin gerçekleştirdiği eylem ve etkinliklere katıldık. Her yıl 8 Mart'ta işçi kadınların katılımıyla 8 Mart kutluyoruz ve merkezi eylemlere kendi taleplerimizle katılıyoruz. Demek istediğim toplu iş sözleşmesi taslak çalışmalarının yanı sıra böyle bir mücadele pratiğinin sonucu eklendi bu maddeler TİS taslağına... Hem Bornova'da hem de Tire Belediyesi'nde imzalayacağımız ilk özgür toplu iş sözleşmesi özelliği taşıyan ve görüşmelerine başladığımız TİS taslağı aslında tüm bu biriken mücadele deneyimiyle şekillendi" diyerek bütünlüklü bir çalışma yürüttüklerini ifade ediyor.

Sonuç olarak kadınlara ve kadın haklarına yönelik artan saldırılara karşı, kadın işçi ve emekçilerin eşitlik mücadelesi sendikal mücadelenin bir parçası ve yeni kazanımların yanı sıra kazanılmış hakların güvenceye alınması açısından da vazgeçilmez önemde. Genel İş Sendikası İzmir 7 No'lu Şube'nin bu konuda verdiği mücadelenin örnek olması umuduyula...

Fotoğraf: Evrensel

2020-2022 dönemini kapsayan yeni toplu iş sözleşmesi taslağında yer alan maddeler şöyle:

- 8 Mart'ın ücretli izinli sayılması,
- Ayda bir gün ücretli regl izni,
- Doğum yapan işçiye yasal izin süresinin üzerine 8 hafta ücretli izin hakkı,
- Yasal izin süresi bir buçuk saat olan süt izninin 2 saate çıkarılması
- Hamile kadınlara günlük bir buçuk saat işin başında ya da sonunda ücretli izin hakkı
- İşe alımlarda başvuranların eşit niteliklerde olması halinde kadına öncelik tanınması
- Emzirme odaları kurulması ve çocuk bakım yurtları-kreş açılması
- Çocuğu ana okul, kreşe ve ilköğretime başlatacak olan işçiye adaptasyon sürecinde çocuklara yardımcı olması için 5 iş günü ücretli izin verilmesi
- Eşi doğum yapan işçiye 7 iş günü ücretli izin verilmesi
- Mobbing uygulayan amirlere 3 gün yevmiye kesintisi, tekrarlaması halinde iş akdi feshi
- Kadına, çocuğa, hayvana şiddet uygulayan işçinin iş akdinin feshi, 6 aylık ücret alacağı ve tıs haklarının eşine ödenmesi

AVCILAR'DA EKMEK VE GÜL DAYANIŞMASI

Bir aydır hiç durmadık adım adım çoğaldık!

E.Ava

Geçtiğimiz aylarda pandemi nedeniyle semtimizin kadınlarıyla yüz yüze gelemiyorduk. Uzaktan uzağa yaptığımız telefon konuşmalarında bile kadınların nasıl zorluklar yaşadığını duyuyorduk. Evden çalışan kadınların yükünün katbekat arttığına, ücretsiz izinlerin dertleri katladığına, yaşamların daha da zorlaştığına ve pandemi sürecinde bile işe giden kadınların tüm endişelerine ortaklık ettik. Üniversiteye hazırlanan kadınların materyal sıkıntısına, evlerin onların ders çalışması için rahat bir ortam olmadığına ve sınavlarının tarihlerinin sürekli değişmesinin yarattığı psikolojiye tanık olduk. Üniversiteli kadınların sorunlarıysa en az bu sorunlar kadar zorlayıcıydı.

Bu sorunların yanı sıra artan şiddetin, psikolojik baskının kadınlara yaşattığı zorlukların haberlerini alıyor, hepimiz farklı türlerine maruz kalıyorduk. Her gün artan kadın cinayetleri, yayımlanan raporlarda açığa çıkan korkunç şiddet tablosu, her gün tanık olduğumuz olaylar hepimizin içindeki birikmiş öfkeyi günbegün artırıyor.

Bu süreçte kadınların talebi ise; acil önlemlerin alınması yönünde olmuştu. 6284 sayılı Kanun'un uygulanmasını, İstanbul Sözleşmesi'nin gereklerinin yerine getirilmesini istemiştik kadınlar olarak. Ancak İstanbul Sözleşmesi'nden çekilme açıklamaları gündeme geldi. Kadınlar illerindeki ortak ve ya yerel çalışmalarla bu tartışmalara cevap verdiler. Biz de Avcılar Ekmek ve Gül grubu olarak yaptığımız pek çok buluşmayla, dağıttığımız bildirimlerle, kurduğumuz stantlarla İstanbul Sözleşmesini anlattık, neden uygulanması gerektiğini kadınlarla konuştuk.

Bildiri dağıtımlarımızda bazı kadınlar "İstanbul Sözleşmesi nedir?" diye sorular yöneltiyorlardı. İstanbul Sözleşmesi'ni anlatınca, bizden etraflarındaki kadınlara ulaştırmak için bildiri isteyen kadınların sayısı az değildi.

Avcılar Ekmek ve Gül Grubu diğer semtlerde olduğu gibi anlatmaya ve dayanışmayı büyütme devam ediyor. Gelin bulunduğu her semtte, iş yerinde, dershanede, okulda bu mücadelenin bir parçası olalım, haklarımızı ve hayatlarımızı başkalarına emanet etmeyelim, çünkü gücümüz birliğimizdir!

Fotoğraflar: Ekmek ve Gül

BİRBİRİMİZE İYİ GELECEĞİZ

MARMARA Caddesi'nde bildiri dağıtırken bir sağlık emekçisi kadın yanımıza yaklaşmıştı, sohbet etmeye başladığımızda pandemi sürecinin zorluklarının yanı sıra çalıştığı hastanede tacize maruz kaldığını anlatıyordu: "Yani bunu yapan bir doktor, arkası güçlü, tek başıma bir şey yapamam ama hukuki sürece başvurudum. Hakkımı arayacağım ancak atılmanın korkusunu da taşıyorum. İyi ki sizleri gördüm, kadınların birbirine çok ihtiyaçları var." Leyla ile irtibatımızı koparmadık, onun mücadelesinde yanında olacağız.

FABRİKAYA GÖTÜRÜLEN BİR DESTE BİLDİRİ

BİLDİRİ dağıtımlarında farklı düşünceleri olan kadınlarla da tanışıyoruz. Geçen hafta, ev aletleri üretimi yapan bir fabrikada çalışan bir kadın yanımıza yaklaşarak "Devlet hiçbir zaman kadının yanında olmayacak, kadınların kendi kendilerini korumaları lazım. Bu adamlara güvenmeyin, arkadaşlık etmeyin, sonra öldürüp bırakıyorlar, onlara hiçbir şey olmuyor, bizden geçti kendinizi korumak için ders alın" dedi. Ona İstanbul Sözleşmesi ve 6284 yasalı Kanun'u anlatarak önleme mekanizmalarının devlet tarafından oluşturulmasının zorunluluğu olduğunu ve mücadeleden başka çaremiz olmadığını anlattık. Fabrikasındaki kadınlara ulaştırmak için elimizdeki bildirimlerden bir deste aldı.

İYİ Kİ VARIZ

STANDIMIZA yaklaşan lise son sınıf öğrencisi bir genç kadın, standımızda duran bildirimleri ve dergileri inceledikten sonra "İyi ki varsınız" diyor. İletişim bilgilerimizi paylaşıyor birbirimizle. İlerleyen günlerde standımızdan aldığı dergileri inceleyip arıyor bizi. "Ben de yazmak istiyorum dergiyeye. Ailemden biri tarafından tacize maruz kalmışım defalarca, ama sesi duyulan olmamıştı, aksine ben suçlu duruma düşmüştüm. Arkadaşlarım da benzer olaylara maruz kalıyorlar. Onlarla birlikte biz de derginin dağıtımında bulunmak istiyoruz. Ne kadar çok kadına ulaşırsak o kadar iyi" diyor. Bu yazıyı okuduğunuz dergiyi hep birlikte kadınlara ulaştırıyor olacağız.

YALNIZ DEĞİLİZ BİRLİĞİMİZ VAR

AVCILAR Ekmek ve Gül Grubu olarak çeşitli buluşmalar da gerçekleştirdik. İstanbul Sözleşmesi'ne yönelik tartışmalara ilişkin kadınların bir araya gelerek yürüttüğü kampanyayı nasıl büyüteceğimizi konuştuk. İstanbul Aydın Üniversitesinde hukuk okuyan arkadaşımız buluşmamızda "İleride adliye bizi bekleyen birçok sorun var, şimdiden bunu biliyoruz, yaşadığımız tüm sorunlar bize örgütlü mücadelenin önemini gösteriyor" diyordu. Küçük yaşlardan beri çalışmak zorunda kalmanın ve zorlu hayat koşullarının onu ne kadar yorduğunu anlatan Şaziye, "Her gün duyduğumuz kötü haberleri artık içim almıyor, benim bir kızım var her gün onu düşünüyorum. Kendi hayatım hep ailemle ve etrafımdakilerle mücadeleyle geçti. Herkesin karşısında durmak zordu ama geri adım atmak da bana göre değildi. Bazen kendimi çok yalnız hissediyordum, sanki bu problemler hiç çözülmeyecek gibi geliyor. Öte yandan İstanbul Sözleşmesi'ni bu süreç olmasaydı ben dahil birçok kadın bilmiyorduk, çünkü medya bunu yayımlamıyor, bunun yerine İstanbul Sözleşmesi'nin aileyi dağıttığı yalanlarını yayıyor. Bu süreçte İstanbul Sözleşmesi'nin bilinir olması kadınların mücadelesinin sonucu" diye aktarıyordu düşüncelerini. Şaziye'nin yalnızlık hissine çare Eda'dan geliyordu; "Yalnız hissetmemizin tek nedeni bence birbirimizden uzak olmamız. Ben son aylarda örgütlü mücadelenin içinde daha fazla yer alıyorum, eskiden kendimi çok yalnız hissedirdim, şimdi düşündüğümde bile güçlü olduğumu görüyorum. Üzülme çözüm değil, birlikte tüm sorunlarımızı paylaşarak, üzüntümüzü öfkeye çevirerek güçleneceğiz".

ESKİ MAMAK ÇÖPLÜĞÜNDE TÜM TEHLİKELERE RAĞMEN İNŞAAT BAŞLADI

SESİMİZİ DUYMAYAN BELEDİYESİNE İTİRAZIMIZ VAR!

Serap ÇELİK
ANKARA

Bundan yaklaşık iki ay önce, mahallemizde bulunan eski çöplük, sonra kömür deposu şimdilerde ise boş olan alanda Mamak Belediyesi tarafından ne yapılacağı biz sakinlerden sır gibi saklanan hızlı ve hummalı çalışmalar başlatıldı. Hayatın hiçbir alanında kadınlara söz hakkı vermek istemeyen, fikir ve görüşlerimize değer vermeyen eril anlayış burada da kadınların karşındaydı. Biz kadınlar rahat ve güven içerisinde yürüyüp spor yapabileceğimiz, çocuklarımızı güvenle oynatabileceğimiz, yaşlarımızı huzur içinde dinlendirebileceğimiz alanlar istiyorken, Mamak Belediye Başkanı, ücretli iki futbol halı sahası, kafeteryalar, büfeler, ata sporları düzenlenecek alan olacak denilen çalışmalara girip, yap-ışlet-devret şeklinde bir projeye bizlerin taleplerine kulak tıkadı. Zaten eskiden Mamak çöplüğü olan alan altında biriken metan gazından dolayı betonlaşmaya fiziki olarak müsait değil. Ege Mahallesi Muhtarlığında yapılan toplantılara katılarak biz kadınlarda istek ve görüşlerimizi dile getirdik. Toplantılar neticesinde Mamak Belediye Başkanı Murat Köse'den randevu talep ettik, fakat bize randevu verilmedi.

BELEDİYE BAŞKANI İMZA TOPLAYANLARI HEDEF ALDI

Keçeciler gelip çalışmaya başladığı gün hep birlikte ruhsatlarını, projelerini sormak için çoğunluğu kadınlardan oluşan bir grup, çalışanların yanına gittik ve yetkili birileri ile görüşmek istediğimizi söyledik. Lakin kimse bizimle görüşmeye gelmedi. Sadece polis ekipleri geldi. Aradan birkaç gün geçtikten sonra Belediye Başkanı Murat Köse mahalleye gelerek mahalle sakinlerini ve esnafı ziyaret etti, çok güzel plan ve projelerinin olduğunu, bazı grupların çalışmalarına engel olduğunu söyledi, mahalle halkının kafasını karıştırıp imza toplayanlara tepki göstermelerine neden oldu.

NE YÜRÜYECEK YOL NE NEFES ALACAK ALAN VAR

Başlatılan imza kampanyası devam ederken park çalışmaları çok hızlandı. Yüzlerce kamyon toprak, onlarca keçe ve kamyon aracılığı ile gece ve gündüz çalışarak alana döküldü. Çok zaman geçmeden bu dökülen topraklar yine hızlı bir şekilde tahliye edildi. Çalışmalar esnasında metan gazının tahliye edildiği boruların üstü de kapandı, umarım biriken metan gazı can ve mal kaybına yol açmadan boruların üzeri açılır. Bütün çalışmalar aniden durduruldu. Mahallemizde ne yapıldığı bilgisine ulaşmak kadar neden çalışmaya ara verildiği bilgisine ulaşmak da zor!

Kadının sesini duymayan belediyeceliğe, "Ben yaptım oldu" yaklaşımına itirazımız var. İçinden geçtiğimiz pandemi sürecinde hiçbir sosyalliği kalmayan biz kadınların ne yürüyecek yolu ne de nefes alacak alanı var. Buradan yetkililere sesleniyorum: Çocuk, yaşlı genç hepimiz mahallemizde yeşil alan, yürüyüş yolu, bisiklet yolu, sosyal aktivite alanı istiyoruz.

Eskiden Mamak Çöplüğü olarak kullanılan ve zemindeki metan gazı birikimi nedeniyle tehlikeli olan alana belediye, itirazlara rağmen bina dikmeye başladı. Kadınlar isyanda!

MAHALLEDE İSTANBUL SÖZLEŞMESİ TARTIŞMASI: SÖZLEŞME UYGULANSIN

Neşe ERDEM
Ankara

Arılan kadın cinayetleri ve iktidarın bu sorunu büyütecek şekilde uyguladığı politikalar ülkede güncelliğini koruyor. İstismarcıya Af Yasası'nın sürekli Meclis gündeminde olması, İstanbul Sözleşmesi'nden çıkılmaya çalışılıyor olması ve tacizcilerin/tecavüzcülerin birer birer tahliye edilmesi gerek sosyal medyada gerekse mahallelerde oldukça tepkiye yol açıyor. Biz de Ankara Mamak'taki General Zeki Doğan Mahallesi'nden kadınlarla konuştuk.

'İSTANBUL SÖZLEŞMESİ UYGULANSA ARKADAŞIM YAŞIYOR OLACAKTI'

Çoğu kadın bir yakınında taciz, şiddet veya cinayet vakasına rastladığını, kimi zaman doğrudan tanık olduğunu anlattı. Emekli bir kadın durumu şöyle değerlendirdi: "Kadına yönelik şiddet ve cinayetlerde ciddi bir artış yaşansa da kadın yeterince korunmuyor. Şikayet ediyor, savcılığa suç duyurusunda bulunuyor ama bir sonuç yok. Ülkede yeterli sayıda sığınmaevi olsa, hükümet tarafından kadın istihdamı için alanlar açılrsa bizler yaşayabiliriz. Kadına şiddetin önlenmesi için imzalanmış bir sözleşmeden çıkılması eşitsizliğin, şiddetin, cinayetin önünü açacak. Mesela yakın bir zamanda birlikte çalıştığım bir arkadaşım emekli olup Bodrum'a yerleşmişti. Daha sonra arkadaşımın eşi tarafından öldürüldüğünü öğrendim. Haklarımızı ve bizi koruyan yasalar uygulansaydı, İstanbul Sözleşmesi'nin maddeleri işliyorsa arkadaşım yaşıyor olacaktı."

KADIN YAKINIMIZDA BIÇAKLANDI HİÇBİR ŞEY YAPAMADIK

Genç bir kadın ise yan mahalle olan Akdere Mahallesi'nde yaşadıklarını anlattı: "Kadına yönelik bir olay yaşandığında gören, duyan koşup yardım etmektense video çekiyor. Geçen hafta Akdere'de bir

kadın bıçaklandı. Hiçbir şey yapamadım. Baktım birkaç kişi olayı videoya çekmeye çalışıyor. Yardım etsek belki kadın kurtulacaktı ama ne ben bir şey yapabildim ne de oradakiler bir şey yaptılar. Asıl sorun toplumun düşünce yapısında. Örneğin; bir kadın öldürüldüğünde 'Kesin açık giyinmiştir' diye düşünüyor millet. Karı koca ilişkisinde erkek istediğini yapıyor ama kadının her yaptığına karışıyor. Konuştuğumuz her kadınla bu meselelere dair tartışmamız lazım."

SÖZLEŞME UYGULANMIYOR

Bir büro emekçisi olan Gül ise kadınların güçlü olduklarını ve bu gücün etkili olduğunu düşünüyor: "Hükümetin İstanbul Sözleşmesi'nden çekilebileceğini düşünmüyorum. Bunun sebebi ise kadınların kendi haklarının bilincinde olmaları, toplumun her alanında sorgulayıcı olmaları. Şiddetin önüne geçebilmek için daha ciddi tedbirlerin alınması gerekiyor. Birçok hukuki yaptırımın eksik kaldığını görüyoruz. Çözüm kadınları sadece sığınma evlerine kapamak değil, onların kendi ekonomik özgürlüklerine kavuşmaları sağlamak ve onlar için iş alanları yaratmaktır."

MÜCADELE ŞART

Son olarak konuştuğumuz mahalleli kadınlar arasında küçük fikir ayrılıkları mevcut olsa bile çözümün mücadele etmekten geçtiğinde herkes hemfikir. Kadınlardan biri günümüz koşullarında ses çıkarmanın zorluğundan ama buna karşılık mücadelenin gerekliliğinden şu şekilde bahsetti: "Şimdiki gençler daha da sıkıntıda. Hangi konuda olursa olsun ses çıkarırlar hemen susturuyorlar. Muhafız bütün gazeteciler içeride. Hakimlerin, avukatların üstüne büyük baskı var. Zamanında Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Sema Ramazanoğlu, Ensar Vakfı olayları için 'Bir kereden bir şey olmaz.' diyebilirdik biz 'İstanbul Sözleşmesi Yaşatır' dediğimiz için baskıya uğruyoruz. Ve bunların hiçbiri gazetelerde, haber kanallarında yayımlanmıyor. Bu yüzden geleceğimiz için, çocuklarımızın geleceği için mücadele şart."

GENÇ KADINLAR:

Ne varsa iki kat fazlası!

Hazan İLİK

Uzunca bir süredir AKP'nin gençliği kazanmak bir tarafa, neredeyse attığı her adımda -başta üniversite ve liseliler olmak üzere- geniş gençlik kesimlerini karşısına aldığı biliyoruz. Özellikle ekonomik krizle beraber, insanca yaşam koşullarının giderek ulaşılamaz bir hayal haline gelmesi, işsizlik ve geleceksizlik, düşünce ve ifade özgürlüğü namına hiçbir şey kalmaması, eğitimin bilimsel içeriğinin boşaltılması ve tamamen niteliksiz hale gelmesi gibi sonuçlar gençlik kitleleri içinde de öfke ve tepkinin her geçen gün artmasına yol açıyor.

Tüm bunların yanı sıra çocukların istismarcılarla evlendirilmesi hakkındaki düzenleme, kadın katillerinin cezasız bırakılması -Avukat Işık Arcan'ın Evrensel gazetesine verdiği röportaja göre vakaların 10'da 9'u delil yetersizliği, rıza gibi gerekçelerle cezasızlıkla sonuçlanıyor-, gerici faşist bir rejimin inşası için kurulmak istenen muhafazakâr toplumun adımlarının hız kazanması, bu minvalde en radikal, en dinci kesimlerle tek adam rejimi arasında güçlenen ittifakın kadınları ikinci sınıf insan yerine koyma çabası, cinayet, şiddet, tecavüzün artışı ve en nihayetinde İstanbul Sözleşmesi'nden çekilme tartışmaları AKP'nin kadınlar cephesinde de desteğini yitirmesine sebep olmakta.

Bu iki kümenin kesişim kümesi olan genç kadınlar içinse durum "Ne varsa iki kat daha fazlası" olarak tanımlanabilir. Genç kadınlar öfkenin de mevcut sorunlara karşı "Bir şeyler yapma" isteğinin de en yoğun olduğu kesimlerden biri. Emek Gençliği'nin Türkiye'nin birçok yerinde düzenlediği İstanbul Sözleşmesi konulu etkinliklerinden çıkan sonuç bu. Ama elbette bu öfke yönünü doğrudan kapitalist üretim ilişkilerinin beslediği eşitsizliğe, AKP/Erdoğan rejiminin toplam politik hedeflerine çevirebilmiş değil henüz. Bu yöne en çok yaklaşanların üniversiteli kadınlar olduğunu söyleyebiliriz belki.

'DEĞİŞMEZ' DENİLEN NASIL DEĞİŞİYOR?

Özellikle sohbetlerin başında sorunların kaynağını ailenin erkek çocuğunu "kötü" yetiştirmesi, eğitimsizlik gibi daha dar kapsamda tarif etmek oldukça yaygın. Bu tariflere paralel biçimde çözüm seçenekleri de karate yapmayı öğrenip kendini savunmak, kişisel olarak bilinçlenmek gibi daha bireysel noktalarda kalabiliyor. Genç kadınların çoğunlukla sahip olduğu haklardan bihaber bırakılması, lisede, üniversitede, mahallede sorun yaşadığında/yaşamadan önce dahil olabileceği mekanizmaların eksikliği bir araya gelip çözüm arama seçeneğini ilk bakışta görünmez kılıyor. Bununla birlikte tartışma ve sohbetler ilerledikçe, genç kadınların da birlikteliğin gücünün esas çözüm olduğuna, başta "değişmez" dedikleri noktadan, Şule Çet davasında kadınların ısrarının yarattığı sonuç gibi örnekler verdikçe bir şeylerin değişebileceğine hızla ikna olduğunu görüyoruz. Hayatın nefes alınamaz hale gelmesine, "Bir sonraki ben olabilirim" kaygısı artıyor olmasına rağmen

men genç kadınlar üzerindeki umutsuz hava, üç kişi yan yana gelince, biraz sohbet edip dertleri paylaşınca kolayca dağılıbiliyor. Burada son dönemde yoğunlaşan kadın mücadelesinin, geri püskürtülen düzenlemelerin, siyah beyaz fotoğraf paylaşma gibi yaygınlaşan protesto biçimlerinin etkisi var elbette.

ADALET MEKANİZMALARINA GÜVEN YOK

Genç kadınlar ülkenin adalet sistemine güven duymadığı gibi, bulunduğu yerlerin yönetim organlarına da -örneğin okul yönetimi- güven duymuyor, herhangi bir sorunu çözmek bir tarafa, üstünün kapatılacağı düşünülüyor. Hatta adalet için mahkemelere başvurmak yerine, direkt Twitter'da sesimizi duyurmanın, hashtag kampanyaları yürütmenin daha etkili olduğuna dair eleştirel espriler dönüyor. Hatta mevcut iktidara bu konuda güvensizlik o kadar fazla ki genç kadınların çoğu İstanbul Sözleşmesi'ni tam anlamıyla bilmiyor olmasına rağmen kadınlara yönelik bir saldırı olduğunun sezgisel olarak farkında olduğundan sözleşmeyi savunuyor.

O AĞAÇLAR EĞİLMİYOR!

Öyle bir kesişim kümesi ki hem genç hem kadın olmanın sırtına yüklediği ağırlığı biat ederek taşınması bekleniyor. Ama en temel doğa yasaları gereği, tek adam rejimi de kendi eylemlerinin yarattığı sonuçları engelleyemiyor, gerici ve faşist bir politik rejim inşa etmek isterken ilkokuldan üniversiteye, çalışmaya yaşamından toplumsal yaşamın her yönüne ilişkin çeşitli düzenlemelerle yaşken eğmeye çalıştığı, dört bir yandan sıkıştırarak istediği şekli vermeyi hedeflediği genç kadınlar her geçen gün AKP/Erdoğan rejiminin daha fazla karşısında yer alıyor. Beş kişiyle başlayan bir araya gelişler kadın çalışmaları topluluğu, taciz önleme komisyonları gibi uzun erimli birlikteliklere daha fazla dönüşüyor. Bu birliktelikler çok kıymetli olduğu gibi, Türkiye'nin dört bir yanına özgün biçimlerde yayılmaya ihtiyacı var. Ama aynı zamanda genç kadınların daha geniş bir perspektif ile örgütlenmeye, düzene karşı mücadele etmeye de ihtiyacı var.

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

Bize çizilen sınırları aşmak o kadar da zor değil...

Merhaba sevgili Ekmek ve Gül okurları. Şu an bu yazıyı çok kısa bir zaman önce izlediğim bir filmin hâlâ etkisindeyim yazıyorum. Filmin adı "Halâm Geldi". Ekmek ve Gül sitesinde önerilen bir film. Film kadın sorunu, çocuk yaşta evlilik, akraba evliliklerinin çocuğa yansımaları ve göç sorununa farklı bir bakış açısı sağlamak için çekilmiş. Hikaye Kıbrıs'ın bir köyünde geçiyor. Köyde kız çocukları regl olmaya başladıktan sonra hastaneden "Akli dengesi yerinde değil" raporu alınarak okuldan alınıyor. Ve en kısa zamanda bir akrabalılarıyla evlendiriliyorlar. Kızlar regl olduklarını "Halâm geldi, gelecek" diyerek birbirlerine şifreleyerek anlatıyorlar.

Hikaye köyde yaşayan Halil, Huriye ve Reyhan'ın yaşamları üzerinden aktarılıyor. Halil İstanbul'da büyümüş, sonradan dedesi hastalandığı için ailesiyle köye dönmüş. Huriye ve Reyhan ise Diyarbakırlı. Göçle gelmişler köye. Reyhan okumak istiyor, ailesinin evlendirme niyetine karşı Limna'ya kaçmayı planlıyor. Cebinde hep harita taşıyor. Halil Reyhan'a Limna sınırını anlatırken işaret parmağıyla şakağına dokunarak "Sınırlar burada" diyor. "Sınırlar insanın kafasının içinde". Bu cümle bana Reyhan'a, köydeki diğer kız çocuklarına, kadınlara çizilen sınırları düşündürdü. Tamamen toplumun baskı amaçlı ürettiği sınırlar.

Filmi izleyince bu sınırların aslında hepimize çizildiğini itiraf ettim kendi kendime.

TACİZ KARŞISINDA SUSMAK KENDİME KOYDUĞUM İLK SINIRDI

Henüz okula yeni başlamışken kuzenimin beni taciz ettiğini anlatmaya korktuğum günleri hatırladım. Uzun süre devam etmişti ama kimseye anlatamadım. Annem evde tek kalmam gerektiği zamanlarda beni ya onların evine bırakırdı ya da onu yanımızda dursun diye çağırırdı. Yani beni ona emanet ederdi. O ise hayat boyu taşınabilecek bir korkuyu kendisine evde korkmasın diye emanet edilen çocuğun kucağına bırakmıştı. Anlatsam da kimsenin inanmayacağını, ona bir şey olmayacağını az çok

biliyordum. Kendime yapılan haksızlığa susmak zorunda olduğumu bilmem hayatıma sessiz sedasız çizilen ilk sınırdı.

Regl olduktan sonra neler yapmam gerektiğini anlatmaya başladı ablam. Hareketlerime daha çok dikkat etmem gerekiyordu. Artık çocuk değilim. Bir de başörtüsü takmam gerekiyordum, günahmış. Günah işlersem cehennemlik olurmuşum. Regl olduğumda henüz 13 yaşındaydım, fark ettikten sonra saatlerce ağlamıştım, başörtüsü takmak zorunda kalacağımı söyledikleri için. Bir de birini seviyordum. Çocukluk aşkı işte. Sanıyordum ki artık onu sevmem günah. O korkuyu burada kelimelerle asla anlatamam. İkinci sınırim da çocukluğumla genç kızlığım arasına çekildi sanırım: Regl.

Üçüncü sınırim ise ilkinin aşmak isterken oldu. Dememle aynı mahallede oturuyoruz. Bir komşuları vardı, komşunun da beni taciz etmeye başlayan oğlu. Artık daha büyük olduğum için susmak istememişim. Ablama anlattım ama umduğum gibi geçmemişti konuşma. "Sen de gitme o zaman oraya" demişti. Kendimi suçlu hissetmeye devam ettim. O günden sonra tam 5 yıl o evin civarına uğramadım.

'Hayatı hakkında kararlar verilirken sadece dinleyici olan bir kız çocuğundan; kendi hayatını şekillendiren bir kadına dönüştüm. Benim gibi kadınlara hep 'Bir ihtimal daha var' diyorum.'

ÇEVREMİN KABULÜNÜ ALMAK İÇİN KAPANDIM

Ailem ve oturduğumuz yer oldukça tutucu. "Ne zaman örtüneceksin" sorusuna 2 yıl direnebildim ancak. Başka bir seçeneğimin olmadığını sanıyordum. Başörtüsünü takarak kendimi çevreme kabul ettirdim. Ama ne kadar çabaladıysam da o görüntüme alışamadım. Tam 6 yıl. 6 yıl boyunca görüntümü sevmeyen, kadın kimliğimi gizleyerek geçti. Erkek gibi davranarak tacizden korunacağımı düşündüm. Kendimi öyle görmek istemiyordum. Ama bunu kendime itiraf etmem biraz zaman aldı. Olmadığım biri gibi görünmeye, davranmaya çalışmak beni özgüvensiz, kendine saygısı olmayan bir kadın haline getirdi. Ve neden böyle olduğuma bir açıklama getiremiyordum.

ÖRTÜMÜ ÇIKARARAK İLK KEZ KENDİM İÇİN BİR ŞEY YAPTIM

Bir gün aynada saçlarımı açıp kendimi izledim. Dakikalarca baktım kendime. Başörtüsü yüzden mutsuz olduğumu, kendimi sevmediğimi anladım. Artık ne yapmam gerektiğini biliyordum. Sonucu ne olursa olsun örtüyü çıkaracaktım.

Bir gün evden çıktım ve beni kimsenin tanımayacağı bir yerde başörtümü çıkarıp, üzerimi değiştirip şokağa çıktım. Kalbimin nasıl attığını hiç unutmam. İlk kez kendim için bir şey yaptım ve kelimeler yetmiyor gururumu anlatmaya. Herkesin beni izlediğini sandım önce. Rüzgar saçlarıma değdikten sonra aslında yıllardır ne istediğimi çok iyi anladım. Bir daha o histen vazgeçemeyeceğime emin oldum.

Ailemin ısrarına rağmen onların yanında değil başka bir şehirde üniversite okumaya gittim. Başörtüsünü de bir daha asla takmamak üzere çıkardım. Görüntümle, kendimle barıştım. Aynaya bakarken hep gülümsedim. Arkadaşlarım gülüşümün bile değiştiğini söyledi. Farkındaydım. Kendim için yaptığım ufak bir hamle beni bambaşka bir insan haline getirmişti. Ve ben bu dönüşümü çok sevmiştim.

Şu an 21 yaşında üniversite öğrencisi genç bir kadıyım. Adımın hiçbir önemi yok. Toplumun dayattığı sınırlarda yıllarımı yitirdim. Ama o yılların sonunda kendi sınırlarımı çizmeyi öğrendim. Çocuk bedenime yapılanlar ve yüklenmeye çalışılan sorumluluklar için kendimi sorumlu hissetmiyorum ve asla utanmıyorum.

Kadın kimliğimi gizlemeye gerek duymuyorum artık. Saçlarımı, göğüslerimi, bacaklarımı gizlemeye gerek duymuyorum. Onlar benim bir parçam. Sokağa istediğim gibi çıkıyorum. Tacize uğradığımda asıl suçlunun kim olduğuna artık eminim.

Özgüvensiz, hayatı hakkında kararlar verilirken sadece dinleyici olan bir kız çocuğundan; kendi hayatını şekillendiren, bedenine saygı duyan bir kadına dönüştüm. Benim gibi aslında var olmayan sınırlara hapsedilmek istenen kadınlara hep "Bir ihtimal daha var" diyorum.

Unutmayalım ki o sınırları aşmak o kadar da imkansız değil.

Üniversite öğrencisi bir kadın/Malatya

Fotoğraf: Freepik

İSTANBUL SÖZLEŞMESİ NASIL YAŞATIR?

İstanbul Sözleşmesi diyor ki:

"Devlet, her türlü şiddet eylemini önlemeye ve bunlarla mücadelede yönelik bütüncül politikaların, tedbirlerin ve programların yeterli bir biçimde uygulanması için uygun finansal kaynakları ve insan kaynaklarını tahsis edecektir." (8. madde)

PEKİ OLAN NE?

Türkiye'de, Aile Bakanlığı kendi bütçesinden Şiddet Önleme ve İzleme Merkezlerinin bağlı olduğu Kadının Statüsü Genel Müdürlüğüne yalnızca yüzde 1 pay ayırıyor. Yani şiddete uğrayan kadın başına 3 TL.

Sözleşme uygulansın, kadınların korunması için bütçe ayrılmalı, kadınlar yaşasın!

İstanbul Sözleşmesi diyor ki:

"Devlet, kadınlara karşı şiddet uygulanmasıyla mücadelede aktif bir rol oynayan sivil toplum kuruluşlarının çalışmalarını her düzeyde takdir ve teşvik edecek ve destekleyecek ve bu kuruluşlarla etkili bir işbirliği gerçekleştirecektir." (9. madde)

PEKİ OLAN NE?

Türkiye'de kadın hakları mücadelesi veren dernekler kapatılıyor, kadın aktivistler hakkında davalar açılıyor, şiddete karşı sokağa çıkan kadınlar şiddet görüp gözaltına alınıyor, yargılanıyor. Kadına yönelik şiddetle mücadelede rol oynayan kadın kurumları durmaksızın hedef gösteriliyor.

Sözleşme uygulansın, kadın kurumlarıyla iş birliği halinde çalışılmalı, kadınlar yaşasın!

İstanbul Sözleşmesi diyor ki:

"Devlet, her türlü şiddet olayıyla ilgili istatistiksel verileri düzenli aralıklarla toplayacak, şiddet olayının kökünde yatan nedenler ve bunların etkilerini, yaygınlığını, ceza oranlarını ve alınan tedbirlerin etkililiğini incelemek üzere araştırmaları destekleyecektir. Toplanan bilgilerin kamuoyunun erişimine açık olmasını sağlayacaktır." (11. madde)

PEKİ OLAN NE?

Türkiye'de devlet organları kadın cinayetlerinin dahi verilerini toplayan bir mekanizmaya sahip değil. Kadın cinayetleri verileri, şiddete karşı mücadele veren kadın kurumlarının basın taramasıyla elde ettiği bilgilerle sınırlı. Devlet, Türkiye'deki kadına yönelik şiddet verilerine sahip değil!

Sözleşme uygulansın, kadına yönelik şiddet verileri toplansın, kadınlar yaşasın!

İstanbul Sözleşmesi diyor ki:

"Devlet, tüm eğitim seviyelerinde resmi müfredata, kadın erkek eşitliği, toplumsal kişilerden arındırılmış toplumsal cinsiyet rolleri, kadınlara karşı toplumsal cinsiyete dayalı şiddet ve kişilik bütünlüğüne saygı gibi konuların, öğrencilerin zaman içinde değişen öğrenme kapasitelerine uyarlanmış bir biçimde dahil edilmesini için gerekli tedbirleri alacaktır." (14. madde)

PEKİ OLAN NE?

Türkiye'de Milli Eğitim Bakanlığı, Eğitim Kurumları Sosyal Etkinlikler Yönetmeliğinde yer alan "Toplumsal cinsiyet eşitliği" ibaresini 2019'da yürürlükten kaldırdı. YÖK de "Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Tutum Belgesi"ni kaldırdığını açıkladı. Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün Rehberlik Programında yer alan "Toplumsal Cinsiyet Eşitliği" hedefini ise Akit ve Yeni Şafak'ın hedef göstermesiyle kaldırdı. Hukuk fakültelerinde dahi kadın hakları derslerde yer almıyor!

Sözleşme uygulansın, her kademe de cinsiyet eşitliği eğitimi verilsin, kadınlar yaşasın!

İstanbul Sözleşmesi diyor ki:

"Devlet, özel sektör, bilgi ve iletişim teknolojisi sektörünü ve medyayı, bu sektörlerin ifade özgürlüğüne ve bağımsızlığına gerekli saygıyı göstererek, kadına yönelik şiddet önlemeye ve kadın onuruna saygıyı artırmaya yönelik politikaların oluşturulmasına ve uygulanmasına ve bu konularda kılavuzların oluşturulmasına ve kendi kendini düzenleyici standartların belirlenmesine katılmaya teşvik edecektir." (17. madde)

PEKİ OLAN NE?

Dizler üzerinde yapılan bir araştırmada, popüler dizilerin 8 bölümü incelendi ve 14 sahnede kadına yönelik zor ve şiddet kullanıldığı, 67 sahnede kadınların ağladığı ve yalvardığı, birçok bölümde ise kadınların kaçırıldığı ve tecavüze uğradığı tespit edildi. Benzer bir araştırmada 'Sen Anlat Karadeniz' adlı dizinin bir tek bölümünde, 20 dakika fiziksel şiddet, 41 dakika psikolojik şiddet uygulandığı ortaya kondu. Türkiye'de televizyon dizilerinin önemli bir kısmında kadınlar, erkeklere muhtaç ve güçsüz karakterler olarak gösteriliyor ve kadına yönelik şiddet meşru gösteriliyor. Reklamların da aşağı kalır yanı yok!

Sözleşme uygulansın, medyada eşitlik sağlansın, kadınlar yaşasın!

İstanbul Sözleşmesi diyor ki:

"Devlet, kadınların daha aşağı düzeyde olduğu düşüncesine veya kadınların ve erkeklerin toplumsal olarak kişileşmiş rollerine dayalı ön yargıların, törelerin, geleneklerin ve diğer uygulamaların kökünü kazınması amacıyla kadınların ve erkeklerin sosyal ve kültürel davranış kalıplarının değiştirilmesine yardımcı olacak tedbirleri alacaktır." (12. madde)

PEKİ OLAN NE?

Türkiye'de iktidar temsilcileri kadınları aşağı ve eksik gören sözlerini ara vermeden sürdürüyor: "Kadın mıdır, kız mıdır?", "Anne olmayan kadın yarım mıdır", "Kadınlar iş aradığı için işsizlik yüksek", "Kadın iffetli olacak, herkesin içinde kahrkaha atmayacak", "Ben zaten kadın erkek eşitliğine inanmıyorum, şiddet abartılıyor."

Sözleşme uygulansın, devlet eşitliği sağlansın, kadınlar yaşasın!

İstanbul Sözleşmesi diyor ki:

"Devlet, mağdurlara ve özellikle kadın ve çocuklara, kalacak güveni yer sağlamak üzere uygun, yeterli sayıda kolayca erişilebilir barınaklar oluşturmak ve mağdurların yardımına proaktif bir biçimde koşmak üzere gerekli yasal ve diğer tedbirleri alacaktır." (23. Madde)

PEKİ OLAN NE?

Aile Bakanlığı verilerine göre, Türkiye'de Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'ne bağlı 110, belediyelere bağlı 33, Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'ne bağlı 1 ve Mor Çatı Sivil Toplum Kuruluşu'na bağlı 1 tane olmak üzere toplam 3 bin 454 kapasiteli kadın sığınakları bulunuyor. Kadın kurumlarının çalışmalarına göre olması gereken sığınak sayısı.

Sözleşme uygulansın, devlet şiddete uğrayan kadınları korusun, kadınlar yaşasın!

İstanbul Sözleşmesi diyor ki:

"Devlet, bu Sözleşme kapsamında ki her türlü şiddet olayıyla ilgili olarak telefonla arayanlar için, gizliliğe bağlı olarak veya arayanların kimliklerinin açıklanmamasına gereken dikkati göstererek, ülke çapında 7 gün 24 saat esasına göre faaliyet gösteren ücretsiz telefon hatlarının oluşturulması için gerekli yasal ve diğer tedbirleri alacaktır." (24. madde)

PEKİ OLAN NE?

Türkiye'de Aile Bakanlığı bünyesinde şiddet hattı olarak alo 183 açıldı ancak bu hat, sözleşmede düzenlendiği gibi yalnızca kadınların acil durumlarına hizmet vermiyor. Başvurularda şiddet gören kadınların yalnızca 6'da birini oluşturduğu bu telefon hattı, aile, kadın, çocuk, engelli, yaşlı, şehit yakınları ve gazilere yönelik hizmetleri içeriyor. Kadına yönelik şiddet ve ayrımcılık konularına özgülenmiş, 7/24 esasına göre çalışan İstanbul Sözleşmesi'ne uygun ayrı bir hat yok!

Sözleşme uygulansın, kadınların yardıma erişimi kolaylaşsın, kadınlar yaşasın!

İstanbul Sözleşmesi diyor ki:

"Devlet, bu Sözleşme hükümlerinin, özellikle de mağdurların haklarını korumaya yönelik tedbirlerin, cinsiyet, toplumsal cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasi veya başka tür görüş, ulusal veya sosyal köken, bir ulusal azınlıkla bağlantılı olma, mülk, doğum, cinsel yönelim, toplumsal cinsiyet kimliği, sağlık durumu, engellilik, medeni hal, göçmen veya mülteci statüsü veya başka bir statü gibi, herhangi bir temele dayalı olarak ayrımcılık yapılmaksızın uygulanmasını temin edecektir." (3. madde)

PEKİ OLAN NE?

Kürt illerinde kolluk görevlileri tarafından işlenen tecavüz ve istismar suçları cezasız kalıyor! LGBTİ+ bireylere karşı ise iktidardan yana sistematik nefret söylemleri bitmek bilmiyor, Onur Yürüyüşleri yasaklanıyor. LGBTİ+ bireylere yönelik suçlar hem artıyor hem de cezasızlıkla sonuçlanıyor.

Sözleşme uygulansın, ayrımcılık ortadan kalksın!

EĞİTİM DÖNEMİ BAŞLIYOR:

Takke düştü kel göründü

Zahide KİPER
Esenyali /İstanbul

“Takke düştü kel göründü” diye bir laf vardır, sahtekarlık ve hilekarlık yapanlar için söylenir. Bu pandemi döneminde bize yaşamsal önemi olan birçok konuda bunu gösterdi. Böylesi bir dönemde emekçiler canları pahasına iş yerlerinde çalışmak zorunda kaldılar. “İşten atma yok” deyip, asgari ücretten daha az bir paraya geçinmek zorunda bırakıldılar. Her gün artan kadın cinayetleri, şiddet olayları devam ederken, sağlık ve eğitimin gün geçtikçeniteliksizleştirilmesine tanık oluyoruz.

Okulların açılması gereken şu günlerde bizler “Nasıl olacak bu iş?” diye düşünürken, devletin aslında bu işe ne zaman, ne de bütçe ayırmak istemediğini, “En ucuz nasıl kapatırım”ın yolunu aradığını yaptıkları açıklamalar ile gözümüze gözümüze sokuyorlar. Özel okullarda canlı online eğitim yapılırken, yoksulluk sınırının altında yaşamak zorunda kalan emekçilerin çocuklarının EBA denen sistemde eğitim almak zorunda bırakılması milyonlarca öğrencinin geleceğini düşünmediklerinin bir diğer göstergesi aslında..

Fotoğraf: Raxpixel

LEYLA'NIN MİLYONLARIN DURUMUNU ANLATAN HİKAYESİ

Uzaktan eğitim sistemi ile ilgili sohbet etmek için Leyla'nın evine gidiyoruz. Mutfağında aş değil dert pişen evlerden biri... Leyla şiddet gördüğü için boşanmış, zor zamanlar yaşayan üç çocuklu bir kadın. Pandemi döneminin başlarında ortaokula giden oğlu, evde TV ve internet olmadığı için EBA'yı takip edememiş. Okula gitmenin böylesi yoksul bir yaşamın içinde ona bir şey katmadığını düşünmüş olmalı ki, “Ben okumak istemiyorum, çalışayım kardeşim okusun” demişannesine. Karnı açken nasıl kalem tutabilir? Soğuk havalarda ayağına giyebildiği bir tek terlikle okula gitmek zorunda kalan o yaştaki bir çocuğa bu yaşadıklarını nasıl açıklarız, ona nasıl “oku” diyebiliriz? Leyla'nın bu yıl birinci sınıfa başlaması gereken bir oğlu daha var. Leyla, “Kayıt parası istiyorlar, okul uzak. Evle okul arasında çok mesafe var, yürüyerek gitmesi zor. Biraz büyüüp kendi gidene kadar servise vermek lazım. Ben bin lira ile geçinmek zorunda olan bir kadının, nasıl yapayım?” diyor. Küçük birde kızı olan Leyla, “Kızım biraz büyük olsa bir işe girerim ama herkes zor durumda, ben kime bırakıp da gideyim? Çaresizlik yüzünden çocuğu bu yıl okula veremeyeceğim. Zaten televizyon bile yok, evde uzaktan eğitim bile lüks bize, kayıt yaptırsam ne olacak?” diye soruyor. “Eski eşimde sanki bu çocuklar onun değil gibi düşmanın yapmayacağı şeyleri yapıyor. Devletten aldığım üç kuruş yardım parasını bana layık görmeyip, şikayet edip paramı kestirmeye çalışıyor” cümleleriyle anlatıyor derdini.

Fotoğraf: Unsplash

Yüz yüze de, uzaktan da sorun büyük

Nazife ORTAKCI
Ankara

Yeni eğitim-öğretim yılı koronavirüsün gölgesinde başlıyor. Okullardaki fiziki yetersizlikler, kalabalık sınıflar, altyapı eksiklikleri gibi sorunlar çözüm beklerken, bu sorunların çözümüne ilişkin somut bir uygulama geliştirilememesi de öğrencilerin ve velilerin kaygısını artırıyor.

Milli Eğitim Bakanı Ziya Selçuk'un yüz yüze eğitimin gerçekleştirilmesi için gerekli hazırlıkların yapıldığı yönündeki açıklamaları ise velileri tatmin etmiş değil. Veliler yüz yüze eğitimin gerçekleştirilmesi için hafta kalmayan somut uygulamaların hayata geçirilmesini bekliyor.

Bu sene 8. sınıfa geçen ve LGS'ye girecek bir öğrencinin velisi sürece ilişkin yaşadığı kaygıyı şöyle anlatıyor: “Yıllardır öğrenciler yeteneklerine, ilgilerine göre bir sınava giriyor; bin bir zorlukla eğitim alabilen yoksul çocuklar zengin ailelerin çocuklarıyla aynı rekabet ortamına sokuluyor. Pandemiyle birlikte bu eşitsizlik daha da arttı. Bu dönem kızımı evimde yakın olan bir kursa gönderiyorum, tehlikeli olduğunu düşündüğüm için toplu taşıma kullanmasını istemiyorum. Daha önce okula servisle giden kızımı, bu sene babası arabayla götürecektir. Lakin babası fabrikada işçi olduğundan kızımın bu durumu için işyerinden izin alıp çalışma saatlerini değiştirmesi gerekti.”

Online eğitimde de sorunlarımız bitmiyor. İnternet kaynaklı bağlantı sorunları, altyapı eksiklikleri, öğrencilerin derslere dahil olmadan yalnızca konuları dinlemesi derken sorunların listesi uzayıp gider. Oysa yüz yüze eğitimde öğretmenler öğrencilerin konuları anlayıp anlamadığını çocukların mimiklerinden dahi fark ediyor.”

ÖZEL OKUL DA ÇÖZÜM OLMADI

Pandemi sürecinde online eğitimde yaşadığı sorunlardan dolayı çocuğunu özel okuldan almak zorunda kaldığını ifade eden bir başka veli ise yüz yüze eğitim yapılabilmesi için gerekli hazırlıkların bir an önce yapılmasını istiyor. Veli karantina döneminde yaşadıkları sıkıntıları şöyle anlatıyor: “3. sınıfa giden oğlum karantina vaktinde tabletiyle oyun oynamak isteyip derslere katılmak istemiyordu. Sanki okullar tatılmış gibi davranıyordu. Ona bu süreçte neden online eğitim aldığını anlatmaya çalıştık. Oğlum adapte olana kadar birçok sorun yaşadık. Çocuğumu özel okula yazdırdığımda okul yönetimi öğrencilere sosyal alanlar sunduklarını, öğrencilerin beceri ve ilgilerini geliştirebileceklerini bize anlatmışlardı. Lakin karantina sürecinde öğrencilerin sosyal gelişimi bir yana dursun dayalı eğitimden başka hiçbir şey gerçekleştirmediler. Ama okulun parasını ödemeye devam ediyordum. Bu sene çocuğumu devlet okuluna yazdırdım. 21 Eylül'de yüz yüze eğitim olacağı söyleniyor. Yüz yüze eğitimin olmasını isterim fakat okullarda virüsün etkisini azaltacak hijyenin sağlandığı, sınıf mevcutlarının azaltıldığı, mahallede bulunan sağlık ocakları ile beraber okulların denetim altında tutulduğu, yaygın testin yapıldığı, öğrencilere hijyen eğitiminin verildiği bir ortam kurulmasını isterim.”

KALABALIK SINIFLAR, YETERSİZ İMKANLAR, DERTLİ ANNELER

PARKTA kadınlarla yeni eğitim dönemini konuşuyoruz. Kızının puanı düşük olduğu için yazdıracak okul bulamadığını, mecburen İmam Hatip'e yazdırdığını anlatıyor bir kadın. Sohbe dahil olan Fatmada oğlunun bu sene ortaokula başlayacağını, evine en yakın okula göndermek zorunda olduğunu, o okulun da çok kalabalık ve sorunlu bir okul olduğunu aktarıyor. Okulda öğretmeni iyi olsa bile bir sınıfta 40 çocuğa verilen dersten birşey öğrenemeyeceğini söylüyor. “Ha o okula gitmiş, ha televizyon başında ders izlemiş, yok ki bir farkı” diyor.

Bu sistemde, emeğin değerli olmadığını, kar hırsı için canların hiçe sayıldığını, eğitimde fırsat eşitliğinin olmadığını konuşuyoruz. Bizler sesimizi, sözümüzü birleştirmesek daha çok acılar yaşamak zorunda kalacağız. Ancak birlikte hareket ederek bu sorunların üstesinden gelebilir, çocuklarımıza iyi bir gelecek sağlayabiliriz.

NE ÇOCUKLARIMIZ NE DE ÜLKE KAYBETSİN DİYE...

Heval YILDIZ KARASU
ÖVDER Eskişehir Şube Başkanı

Uzun süredir okullarından ayrı kalan çocuklarımız, son dakika “Okullar ne zaman açılacak?” haberini ekranda gördüklerinde bizden daha çok dikkat kesildiler. Çünkü onlar da okullarını, arkadaşlarını ve öğretmenlerini özlemişlerdi.

Çocukların merakla “Okul ne zaman açılıyor; Artık okula gidecek miyiz; Yine TV’den mi izleyeceğiz, yoksa zoom mu; Ya bize de virüs bulaşırsa?” sorularına cevap vermeye çalışan biz velilerin kafalarındaki sorularına ise net bir cevap gelmedi. Her türlü olasılığa hazır olduğu imajı verildi ancak şu sorulara cevap verilmedi.

Normal zamanda bile okulların temizliğini velilerin omuzlarına yükleyen Bakanlık, bu süreçte temizlik sorununa dair ne çözüm üretmişti? Veliler yine okulları sırayla temizleyecek ya da hizmetli ve temizlik malzemesi için para mı toplayacaktı? İşsizliğin zirve yaptığı bu dönemde Bakanlık niye ek personel atmasına gitmiyordu? Aşamalı ve seyreltilmiş eğitim ne demektir? kalabalık sınıfların sorunu nasıl çözülecekti?

Yıllardır bakımsız olan okullar bakımdan geçirilmemiş ve deprem riskiyle yıkılan okulların yerine yenileri yapılmamışken, Bakanlık acaba diğer kurumların boş atıl binalarından mı yararlanacaktı? Yoksa öğrencisiz imam hatip binalarını mı kullanıma açacaktı?

Aşamalı ve seyreltilmiş eğitim için daha fazla öğretmene ihtiyaç duyulacağı aşikar. Bu durumda atan(a)mamış öğretmenleri de sevindirecek bir çözüm mü bulunmuştu?

Uzaktan eğitim yine zorunlu olursa çok çocuklu ailelerin televizyon-tablet ihtiyacını kim karşılayacaktı?

Uzaktan eğitimde çalışan ailelerin çocuklarının eğitiminin takibi nasıl yapılacaktı?

Sınav sisteminde değişiklik olacak mıydı? LGS’ye gir(e)meyen yüzde 10-12 öğrenci kaybının sebebi neydi? YGS’de yaşanan sıkıntılar araştırılmış mıydı?

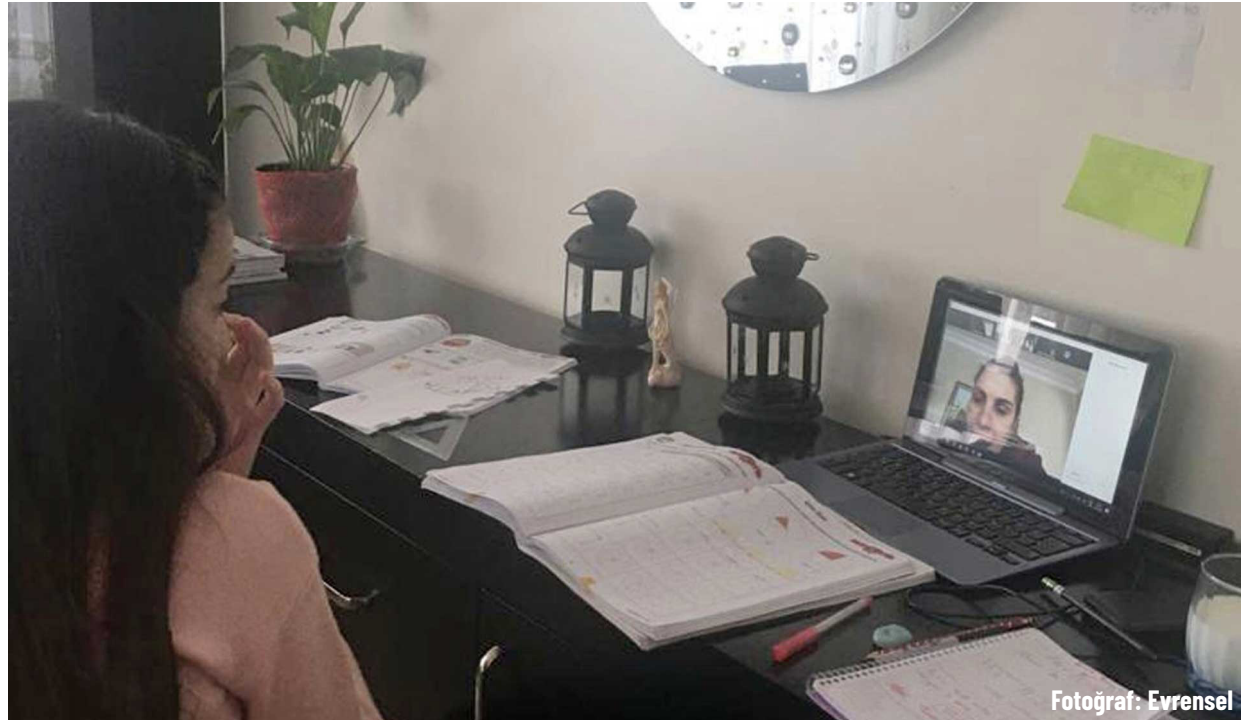
Ev içi şiddet ve istismar vakalarının artışına dair Bakanlığın bir değerlendirmesi var mıydı?

Diğer ülkelerde gerekli önlemler alınarak okulların açılması, çözümler sıkıntılar takip edilmiş miydi? Eğer böyleyse bunun sunumu niye yapılmamıştı?

Özel gereksinimli çocukların ve yoksul çocukların eğitimi için Bakanlığın geliştirdiği çözümler nelerdi?

Altı ayda devlet okulları için sadece birkaç teknik altyapı sorunu ve kitapçık sorunu mu çözülmüştü?

Bakanlık açıklamalarında daha çok yer tutan özel okulların sorunları devlet okullarının sorunlarından daha mı önemliydi? Özel okulların devlet okullarından daha erken eğitime başlaması için Bakanlığın özel düzenleme yapması eğitimde fırsat eşitliği ilkesi

Fotoğraf: Evrensel

ile çalışmıyor muydu?

Bizler daha bu soruların yanıtlarını beklerken, MEB Bakanı Ziya Selçuk ağustos sonunda yaptığı açıklamada “Eğitimde asıl yük öğretmenin maaşıyla ilgilidir. Milli Eğitim Bakanlığının bütçesine bakarsanız, yatırım bütçesinin çok çok küçük olduğunu görürsünüz. Neye göre; personel maaşına göre... Bu tüm okullar için böyledir. Yani asıl yük kira varsa kirada ve öğretmen maaşındadır. Geri kalan yük vergi yüküdür ve elektrik su parasıdır. Eğer vergi yükü devam ederse, eğer maaş devam ederse büyük ihtimal bizim masraflarımızda büyük bir azalma olmaz” dedi. Bakan Selçuk, özel okulların sayısının artması gerektiğini, söylerken böylece MEB’in yükünün de hafifleyeceğini iddia etti.

DEVLET ASIL İŞİNİ YÜK GÖRÜYOR

Tam da her şeye rağmen öğrencileriyle buluşmak için can atan öğretmenlerin eğitim hazırlıklarına başlayacağı günlerde söylenen bu sözler Bakanlığın “eğitim” anlayışını açıkça ortaya koymuştur. 1980’lerden beri eğitim hizmetini devletin asıl işi değil de yükü olarak görenler zamanla eğitimin özelleşmesinin yolunu açmış, bilerek ve isteyerek devlet okullarının eksiklerini gidermemiş, personel sorununu çözmemiştir. Zira 2002’de eğitim yatırımlarına ayrılan pay yüzde 17.18 iken bu oran 2020’de yüzde 4.65’e düşmüştür.

Sorunların eklenerek geldiği bu süreçte ne yazık ki devlet okullarında her 50-70 öğrenciye bir tuvalet düşmekte, sabundan, boyaya, ısınmaya ve personel giderine kadar her türlü gider velilere yüklenmektedir. Eğitimin aşama aşama paralı hale getirilmesinin sonucu olarak Bakanın son yaptığı öğretmen maaşlarına dair açıklama velileri fazlasıyla tedirgin etmiştir.

TALEBİMİZ: KAMUSAL, NİTELİKLİ, BİLİMSEL, PARASIZ EĞİTİM

Anayasasında demokratik laik sosyal hukuk devleti olduğu yazan bir devletin vatandaşlarına sağlık, eğitim ve adalet hizmetlerini parasız sunması beklenir. Herhangi bir kriz anında da bu hizmetleri öncelemesi beklenir. Ancak pandemi süreci bize göstermiştir ki; devleti yönetenlerin önceliği patronşar olmuş ve alınan tüm tedbirler patronlar için şekillendirilmiştir. Ekonomi, üretim, paylaşım elbette önemlidir. Ancak bu ülkenin geliri uzun yıllardan beri ranta talana ve betona yatırılıp eğitime bilime sağlığa bütçe ayrılması için şu an eğitim ve sağlık alanının yetkilileri bizlere çözümü ve doğru bilgiyi sunamamaktadır.

Biz çocuklarımızın ve ülkemizin geleceği için eğitimin kamusal, nitelikli, bilimsel, parasız ve tüm devlet eliyle yapılması gerektiğini düşünüyoruz. Eğitime ve sağlığa ayrılan bütçenin maksimum artırılması, personel, bina ve malzeme teminlerinin en yakın zamanda çözülmesini istiyoruz. Bu ülkenin elinde bu imkanların olduğunu biliyoruz.

Eğer eğitim özelleştirilmeseydi, devlet bu hizmeti ranta çevirmeseydi, şimdi her mahallede çocuklar birbirleriyle eşit imkanlardaki en yakın okullarına gidecek ve ek tedbir ve çözümlerle seyreltilmiş eğitime geçebileceklerdi. Veliler de okullar açılırsa mı açılırsa mı ikileminde kalmayacaktı.

Çünkü biz biliyoruz ki uzaktan eğitim-öğretim, okulun yerine geçemez, yetersizdir, hiyerarşiktir, sanaldır, tek yanlıdır, etkili ve verimli değildir. Hem çocuklarımızın hem toplumun geleceği için eğitimdeki kangren sorunlar başta olmak üzere sorunlara çözüm bulunmalıdır. Aksi takdirde sadece bizim çocuklarımız kaybetmeyecek bu ülke kaybedecektir.

PEMBE GÖNLÜM SENDE

Filiz GÜR

Alejandro benim oğlum!" demişti anneannem Kırklareli'nin Eriklice köyünde. Küreselliğin sabun köpüğünün Bulgaristan göçmeni yetmiş yaşında bir kadına (b)ulaşması, bir taraftan bal sıkarken bir taraftan Alejandro'nun kimin oğlu olduğunu düşünmesi oldukça ironikti. O yüzden karnımızı tuta tuta gülmüştük kardeşimle, anneannemin "Ali Veli" der gibi "Alejandro" demesinin absürtlüğüne...

Geçen ay da on yaşındaki kızım heyecanla "Anneeee, bak birazdan öpüşecekler!" diye seslendi salondan. Kimlerin öpüşeceğinden zerre habersiz ama madem mevzu öpüşme, (herhalde yani) görmek isteyerek yanına seğirttim. Bir yandan kızımın cinselliğin ilk evrelerini bu dizilerdeki sahnelerden öğrenmesinin ülkemiz gerçeği olduğunu fark edip, bir yandan da senaryodaki erkek karakterin kadın karaktere nasıl davrandığını merak edip ona feminist manifesto yazma derdiyle şöyle bir baktım. Geçen yıl anneme kalmaya gittiğinde keşfetmişti pembe dizileri ve aynı onunla izlediği gibi çekirdek çitleyip bir yandan sahne kritiği yaparak izlemek istemekteydi. Ama işte aradığı anneye şu anda ulaşamamaktaydı. O, Cesur ve Güzel'le başladığı bu yalan rüzgârından, ilk anneliğinin bebekli ev hapislerinde başrollerinde bir kaynana ve gelinin oynadığı Aliye dizisiyle emekli olmuştu.

KELİMENİN GERÇEK ANLAMıyla 'SABUN KÖPÜĞÜ'

Chuck Palahniuk, "Sahte sorunları olan sahte insanların oynadığı ve gerçek insanların gerçek sorunlarını unutmak için izlediği diziler" diye tanımlamış pembe dizileri. Ne zaman başlamışlar sorusunun yanıtını almak için baktığımızda tarihleri radyo günlerine kadar uzanıyor. 1930'lu yıllarda Amerika'da adına "soap opera" denilen radyo serileri olarak başlıyor. "Soap opera" denmesinin nedeni de bu tip serilerin sponsorlarının önemli sabun firmaları olmaları. Procter&Gamble, Colgate-Palmolive gibi firmaların sponsorluğunda radyoda başlayan bu serilerin bazıları aynı isimle televizyona taşınmış ve hatta aralarında on iki bin bölüm çekilene var.

Evinde çamaşır, bulaşık ve temizlik işlerini izlediği diziyse

göre ayarlayan kadınlar, nereden ve nelerden dışlandıklarını çok da fark etmeden, gerçek hayatlarındaki mutsuzlukların üzerine kendilerine bedenlerce büyük gelen o sahte yaşamları çekip öyle dinlendiriyorlar yorgun gövdelerini ve ruhlarını yıllarca. Damarlarına zerk edilen bir uyuşturucu gibi. Kendi hayatlarına ağılayamadıkları kadar Marimar'a ağılıyorlar özdeş bir acımayla ama ayılmadan. Nikki ve Victor'un flörtleşmeleriyle heyecanlanıyorlar ama komşuları bakkalla biraz uzun konuşsa "orospu" etiketini yapıştırıveriyor çoğu iki yüzlüce. Onların kocaları onları Victor gibi öpmüyor ama Victor da onların kocalarının yaptığı işi yapmıyor zaten, yara bantları hep hazır. "Benim de hizmetçim olsa ben de öyle bakımlı olurum" merhemleri dolapta. "Yediği önünde yemediği arkasında, o da hak etti tokadı" diyor mesela Özcan Deniz dizideki kadını tokatlayınca. Tokat, kadına ana sütü kadar helalleşiyor. Dizide bile atıldığına göre onun yedikleri haydi haydi meşru olmalı?!

PEMBE DİZİLER DEĞİŞİM GETİREBİLİR Mİ? EVET, GETİREBİLİR!

Bu mecrayı sosyal fayda sağlamak için kullanan ve sağladığı fayda ülkesinde istatistiklerle kanıtlanmış birinden haberdar oldum bu yazıyı hazırlarken. Miguel Sabido, Meksika'da bir dizi yapımcısı. Onlarca yıl Televisa denilen bir kanalda yayınlanan diziler aracılığıyla ülkesinde gördüğü sorunlara çözümler üretmek için senaryolara bilinçli olarak fayda ekliyor. Sabido'nun pembe dizilerinde ne sabun ne de seks satılıyor! Satılmaya çalışılan şey

sosyal değişim. Sabido uyguladığı kuramsal modele "Sosyal Faydası Kanıtlanmış Eğlence" (Entertainment with proven social benefit) adını vermiş. Gençler için sorumlu cinsel davranış, okur yazarlık, kadın erkek eşitliği, nüfus planlaması, sorumlu ebeveynlik, sokak çocukları gibi pek çok konuda olumlu davranış değişikliği gerçekleştirmiş, elindeki potansiyeli sadece kendine bağlı bir zombi sürüsü elde etmek ya da bir şey pazarlamak için değil, kendi toplumunu dönüştürmek için kullanmış yaratıcı bir zekâ. Çünkü vermek istediği mesajı izleyicisine bir eğitim programı gibi değil de hissettirmeden olumlu rol modeller aracılığıyla eğlendiği esnada veriyor.

Komşu ablanın verdiği beyaz dizilerle okuma alışkanlığı kazanan bir genç kız olarak, içinde eğlence olan hiçbir şeyi yadsımadan, istediğimizi istediğimiz anda tüketme ve eğlenme hakkımız olduğunu bilerek, yine de bunu bir özdenetim becerisiyle, hayatımızın gerçekliğini sahte bir kucakta avutmamız gerektiğini düşünerek, tekrar üretmeye tekrar sevmeye, tahammül edebileceğimiz bir gerçek kurmaya inanıyorum. Şimdi yazıyı bitiriyor ve Rita'nın dördüncü sezonunu izlemeye kalkıyorum. Pembe değil ama dizi!

Dünyanın dört bir yanında kadınların en büyük eğlencesi pembe diziler. Ta 1930'lardan beri hayatımızda. Peki pembe dizilerin tarihini ve değişimini merak ettiniz mi hiç? Buyurun o zaman...

ÇOCUKLARIN HAYATI ŞANSA BIRAKILABİLİR Mİ?

3 7 yaşında 14 yıllık hemşireyim. Yıllarca nöbetli çalıştıktan sonra kronik hastalıklarım nedeniyle “uzun süre ayakta duramaz” raporu almak zorunda kaldığımdan sadece gündüz çalışıyorum. Nöbetçiyken çocuk bakımı sorunu çözmek ayrı zordu, şimdi ayrı zor. Üstelik pandemi süreci bu zorlukları çözümsüz hale getirdi.

Eşim esnafta, iflas etti; dükkanı kapatmak zorunda kaldık. Ama evde duramaz, para kazanmak lazım mecbur, eşin dostun yanına gidip onlara yardım ederek üç beş kuruş kazanma derdinde. Annem sağlık sorunları nedeniyle çocuklarımın bakımına yardım edemez oldu. Kronik hastalıklarımın dolaylı idari izin kullandığımda hiç değilse çocuklarımın başındaydım; ama sonra nasıl olduysa benim hastalıklarım devam ederken; pandemi eskisinden daha yüksek seyrederken bizi işe çağırdılar. Ve kabus başladı... Biri 9, diğeri 7 yaşında iki çocuğumu evde yalnız bırakmak zorunda kaldım. Hem de ne kaygılar, ne tedbirlerle...

“Aman yavrum camdan bakmayın, evde olduğunuz anlaşılmasın”, “Balkona çıkmayın, komşular görmesin”, “Ses çıkarmayın”, “Zil çalarsa kapıyı açmayın, kim o bile demeyin”...

Çocukları bu tembihlerle yani bir dolu korkuyu yansıtarak, kim bilir ne travmatik etkiler bırakacağını bile evde bırakıp hastaneye geliyorum. Akşama kadar defalarca telefon açıyorum...

Bir keresinde arkadaşları gelmiş kapıya; “Sokağa inin de oynayalım” demeye... Sessizce beklemeşler kapının arkasında, korkmuşlar evde yalnız olduklarını anlayacaklar diye. Bir gün de komşu teyzeleri çalmış kapıyı ‘Annem banyoda, şimdi açamayız kapıyı’ demişler evde yalnız oldukları halde... Bunların yaşanması bile o kadar üzücü ve kalıcı etkiler bırakabilecek olaylar ki.

Benim de eşimin de çocukların da ruh sağlığı bozuldu. Bir de komşusuna bıraktığı 2 çocuğunu yangında kaybeden hemşire haberinden sonra kafayı sıyırmak üzereyim.

Bizim emeğimizi yok saydıkları gibi çocuklarımızı da yok sayıyorlar... Hastanede kreş ve gece çocuk bakımevi, etüd vs. yapmak çok mu zor? Bizleri ailemizden ayrı düşünemezler.

Sonunda ya istifa edeceğim, ya ücretsiz izin alacağım. Ama eşim de işsiz kaldı... Böyle çaresizlikler içinde sağlık hizmeti vermeye çalışıyorum. Benim gibi bir sürü insan var, biliyorum. Annesi, kayınvalidesi sağlıklı olanlar şanslı... Ama çocukların hayatı şansa bırakılabilir mi? Kreş ve etüd sorunu bir an önce çözülmeli.

İzmir'den bir hemşire

SAĞLIK OCAĞINDA BÜYÜYEN ÇOCUKLAR VAR!

**Sakine DOĞAN
Malatya**

Ben 2000 yılında büyük kızımı kucaklama aldım. Doğum sonrası ücretsiz izin süresi çok kısaydı. Normal doğumlarda 40 gün, sezaryen ile doğumlarda iki aydı. Sonra değişti. Şu an 8 hafta doğum öncesi, 8 hafta doğum sonrası izin var. Bu süre yeterli mi, değil tabii ki.

Ben 50 günlük bebeğimi bırakıp işe gittim. Çalışan anne olmak çok zor ama sağlık çalışanı olarak annelik daha zor. İlk işe gittiğim gün çok ağlamıştım. Bir taraftan 50 günlük bebeği bırakıp işe gelmenin ağırlığı, bir yandan süt dolu göğüslerin ağrısı. Süt izni kullanma saatlerini bebeğimin tahmini uyanma saatine göre ayarlamıştım.

Eve gidip gelirken izin süresinden gidiyordu. Kalyordu geriye yarım saat. Bebeğimin bakımı ile babaanne ilgileniyordu. Bilirsiniz gelin kaynana klasiği tartışmaları. Buna “Onun çocuğuna bakıyorsun, bizimkine neden bakmadın?” tartışmaları da ekleniyordu. İlçede sağlık ocağında çalışmaktaydım. İlçede başka bir sağlık kuruluşu olmayınca çok yoğun bir çalışma ortamı vardı. Çalıştığım kurumun kreşi yoktu. Eğer kreş olsaydı bebeğimi yanımda getirir, süt iznimde yolda harcadığım süreyi bebeğimin yanında geçirebilirdim, akrabalarla gereksiz tartışmalara girmek zorunda kalmazdım. Psikolojim bozulmazdı. Mutlu çalışmayan personelden ne kadar iyi çalışması beklenir ki?

SAĞLIK OCAĞINDA BÜYÜYEN BEBEKLER

Bir süre sonra babaanne çocuğa bakmaktan vazgeçti. Bakıcı sorunu-muz başladı. Küçük ilçe o yaştaki bebeğe bakım sağlayan özel bir kreş bile yoktu; bakıcı bulmak zordu. Babası il dışında çalıştığı için çocuğu sağlık ocağına getirip götürmeye başladım, bebek arabasında uyutuyordum, ben çalışırken boşta bir arkadaşım bakıyordu. Küçük bir bebeğin, sürekli hastaların geldiği bir sağlık ocağında tüm günü geçirmesi elbette sağlıklı değildi, ama başka çarem yoktu. Bu şekilde kızımı 5 yaşına getirdim.

TÜM YÜK KADINLARIN ÜZERİNDE

Küçük kızım doğduğunda 6 aylık olana kadar ben baktım, sonra bakıcı bulduk. Evlenince o da bıraktı. Tekrar bakıcı arama, tekrar sorunlar... Zordu, çok zordu.

Sağlık çalışanı anne olmak zor. Gece nöbetlerimiz var; nöbetler bazen çok yoğun geçiyor, eve gittiğinde dinlenmek mümkün olmuyor. Ertesi gün yine ya nöbete ya da mesaiye gidiyorsunuz. Ev işleri, yemek, çocukların dersleri, kocanın dertleri... Sanki annelik kutsal da babalık hiçbir şey değil! Bir arkadaşınla oturup bir kahve içmek mümkün değil. Sorunlar dertler büyüyor. Bir de aile içi şiddetle uğraşmak zorunda kaldım. Belki yıllarca bu şiddetle yaşamam, kendimi ve çocuklarımı güvende hissetmememle ilgiliydi.

Çocuklarımı tek başıma büyüttüm. Boşandıktan sonra anne ve babamın desteğini aldım çocukların bakımı için.

KREŞ İSTİYORUZ

Devlet şu an bana 15 yaşındaki kızım için 74 TL ödüyor. 20 yaşındaki kızım için herhangi bir destek almıyorum. Benim çocuğum küçük olsa bu parayla hangi bakıcı bakar ya da hangi kreş?

Pandemi süreci çalıştığımız işyerlerinde çocuk bakım hizmetinin olmasının gerekliliği bir defa daha görünür oldu. Hemşire Fatma arkadaşımın iki çocuğunu evde çıkan yangında kaybetmesi, bu acı olay bunu bir kez daha kanıtladı. Ve aile bütünlüğü için eşlerin aynı il içinde çalışmaları gerekmektedir.

Bir anne, bir sağlık çalışanı ve sendika temsilcisi olarak 24 saat hizmet verecek kreş ve çocuk bakım merkezleri talebimizin bir daha altını çiziyorum.

İşçiler artık işsiz kalmaktan değil damga yiyerek işsiz kalmaktan korkar oldu

Adile DOĞAN
Esenyalı Kadın
Dayanışma Derneği

İşçi kadınlar pandemi sürecinde neler yaşadı ve yaşamaya devam ediyor? Her gün en az 3 işçi kadın bize ulaşıyor ve iş yerinde yaşadığı sorunları bizlerle paylaşıyor. Konuştuğumuz kadın işçiler “Kısa çalışma ödeneği yetti canımıza. Bu nasıl bir fırsatçılık! Bu nasıl bir iki yüzlülük? Sorunlar boyumuzu aştı. Artık geçinemeyecek hale geldik. Evimize sığamaz olduk” diyor.

Bir metal fabrikasında çalışan Aysel, 3 aydır evde olduğunu söylüyor. “Fabrikada iş var, hatta fazla mesai yapıyorlar. Ama bizi işe çağırıyorlar. Kısa çalışma ödeneğinden aldığım para da yetmiyor. Bir sürü borç birikti. Her gün işyerini arıyorum, sendika temsilcileri ‘Biz bir şey yapamıyoruz’ diyorlar. Bari dönüşümlü yapın, gelip çalışalım diyorum, o da yok. İşten çıkartmak sözde yasak ama bunlar bizi süründürüyor” diye anlatıyor yaşadıklarını.

İŞÇİYE TAZMİNAT ÖDEMEMEK İÇİN ‘HİRSIZLIK’ DAMGASI

Fabrikada çalışanların da durumu pek farklı değil; çünkü baskı, tehdit bu dönemde daha da artmış. İşçiler,

patron tarafından sürekli Kod 29 ile işten atılmakla tehdit ediliyor. İki işçinin kavga ettikleri bahanesiyle işten atıldığını söylüyorlar.

Tekstilde çalışan Nuran da Kod 29 ile işten atılmış. Çöpün kenarına atılan çıkma poşetleri halı yıkamak için aldığını, işyeri kameralarında gördükleri için “hırsızlık yaptığı” gerekçesiyle tazminatsız işten atıldığını söylüyor Nuran. “4 yılım yandı gitti. Sigortalı iş de bulamıyorum. Evlere temizliğe gitmeye başladım. Çöpe attıkları poşetleri aldığım için resmen hırsız damgası yedim. 29. maddenin ne olduğunu da o gün öğrendim” diyor.

Sibel; “Hiçbir sosyal hakkımızı almıyoruz, pandemide iki kat yoksullaştık. Sendikamıza kaç defa söyledik ama maalesef hiçbir gelişme yok. Bu salgın neden bizim sosyal haklarımızı vurdu? Niye biz işçiler? Ne evde ne işte huzurumuz kalmadı” diyor. Eşinin de benzer sorunlar yaşadığını anlatıyor Sibel: “Onun çalıştığı fabrikada 4 işçiyi 29. maddeden işten atmışlar. İşçiler artık işsiz kalmaktan değil damga yiyerek işsiz kalmaktan korkar oldu” diyor.

Fotoğraf: DHA

İŞÇİLER 330 LİRA İLE GEÇİNMEYE ZORLANDI

Başka bir metal fabrikasında çalışan Nejla ise pandemi sürecinde iş yerinin kısmi süreli çalışma ödeneğine başvurduğunu söylüyor. “İşçileri 15 gün çalıştırdığı halde, başvuruyu saat ücretini baz alarak yaptılar ve işçileri 330 lira ile geçinmeye zorladılar. İşçilerin fazladan çalıştıkları saatlerin ücretlerine el koydular” diyor. Bu süre zarfında işten çıkarmalar yasak olduğu halde çalışanlardan birkaçının çıkışının 29. maddeden yapıldığını ve zaten var olan usulsüzlüklerin bu süreçte daha da arttığını anlatıyor.

*İşçi kadınların güvenliği için isimlerini değiştirdik.

KOD 29, PATRONLARIN ELİNDE İŞÇİLERE KARŞI BİR SİLAHA DÖNÜŞTÜ

İŞVEREN işten çıkardığı işçiler için Sosyal Güvenlik Kurumuna 10 gün içinde işten ayrılış bildirgesi vermek zorunda. İşçiyi hangi gerekçe ile işten çıkardığını da kod numarasıyla işaretliyor. İşveren tarafından düzenlenen işten ayrılış bildirgesindeki Kod 29, çalışanların adeta kabusu oldu.

Kod 29, iş akdini fesih sebebi olarak “ahlak ve iyi niyet kurallarına aykırı davranış” olarak gösteriyor. İŞKUR, işsizlik ödeneği için başvuru yaptığında işten ayrılış bildirgesindeki kod numarasına bakıyor; Kod 29 girilmişse işsizlik maaşı ödemiyor. İşten çıkış gerekçesi olarak 29 numaralı kod gösterilenler Kısa Çalışma Ödeneği de alamıyor.

İşverenin tazminat ödememek ve işten çıkarma yasakları süresince dilediğince işçi çıkarmak için kullandığı bu madde, işçilerin mağdur olmasına neden oluyor. İşçiler haklı olduklarını yıllar süren davalar sonucu kanıtlayabilirlerse bile, işsiz kaldıkları dönemde geçirdikleri zor günler telafi edilemiyor.

Ev işçisi: Toplu taşıma kullanmamı istemiyor ama taksit parası da vermiyor

Fotoğraf: Pikist

Ben yaklaşık 7 yıldır İstanbul Eyüp'te gündelik temizlikçilik yapıyorum. Çalışmaya başladığım günden bu yana eşimden ve aile apartmanında oturduğum için diğer akrabalarım tarafından psikolojik şiddete maruz kaldım. Çalıştığım için çocuklarımı yalnız bıraktığımı, buna ihtiyacım olmadığını söylediler, eşimin bana gereken parayı vereceğini söyleyerek beni yıldırmaya çalıştılar. Ama ben bunu sadece kendim için değil aynı zamanda çocuklarım için de yapıyordum. Çocuklarım kendi ayakları üzerinde duran bir anneye sahip olsun, bir kadının eşi para vermese de bir evi geçindirebileceğini görsünler istiyordum. Bunu yaparken çocuklarımın yalnız hissetmelerini için elimden gelen her şeyi yapıyordum.

Salgın sürecinin başında sokağa çıkma

yasaklarının başlamasıyla birlikte uzun bir süre işe gidemedim. Hem evlerini temizlemeye gittiğim insanlar böyle bir risk almak istemediler hem de ben kronik astım hastası olduğum için kendimi böyle bir tehlikeye atmak istemedim. Eşimin de benim de çalışmadığımız bu süreçte birçok aile gibi zorluklar yaşadık. Tam bu zorlukları atlattık diyerek girdiğimiz “yeni normal” sürecinde bu sefer temizliğe gittiğim evlerde çok farklı bir psikolojik baskıyla karşılaştım. Çoğunluğu bu süreçte tatile gidip gelen ev sahipleri bana hastalık taşıdığım kesinmiş gibi yaklaşıyordu. Toplu taşıma kullanmamam isteniliyordu, fakat taksit param karşılanmıyordu, bu da temizlikten aldığım paranın çoğunu taksit vermeme sebep oluyordu. İnsan akınının olduğu yerlere tatile gidip geldikleri için ben hem kendimi hem ailemi düşünürken bile tereddüt ettiğim evler-

de kimi zaman evi temizlerken maske takmam istendi. Bir evi temizlemek en az 6 saat sürüyordu ve benim kronik astım hastası olduğum düşünüldüğünde bu benim için oldukça zorlayıcı oluyordu. Ben geçinmek zorunda olduğum için bu işleri kabul etmek zorunda kalıyorum. Güvençsiz çalıştığım bu iş kolunda her gün farklı insanların evine gidip temizliklerini yapmama rağmen kimi zaman paramı alamadığım da oluyor. Ülke ekonomisinin de kötüye gittiği bu dönemde eşim çalışmamı kabullenince psikolojik baskıdan kurtulduğumu düşündüm fakat tam o anda ekonomik baskıyla yüzleştim. Madem çalışıyordum kazandığımı tamamını eve harcamak zorundaydım, benim birikim yapmaya hakkım yoktu. Ekmek ve Gül dergisini okurken bu sıkıntılı yaşayan tek kadın olmadığımı görüp yalnız olmadığımı hissettim.

İSTANBUL

NAZİ ALMANYASI'NDA KADIN İŞÇİLER

ÇALIŞ

İTAAT ET

HİZMET ET

Fotoğraf: Gewerkschaftsgeschichte

Fotoğraf: Lemo Canlı Müze Online

Fotoğraf: Gewerkschaftsgeschichte

Şükran DOĞAN

Mart 1933'te faşizmin Almanya'da iktidara gelişi ile tüm yetkileri elinde toplayan Hitler'in ilk icraatlarından biri, tüm toplumsal muhalefeti şiddetle ezerek çalışma yaşamına vurduğu darbeler oldu. 1 Mayıs işçi sınıfının mücadele ve dayanışma gününü, resmi tatil günü ilan edip içeriğini "milli emek günü" olarak doldurdu. Ertesi gün, SA birlikleri sendika binalarını bastı, sendikacıları tutukladı, bağımsız sendika hareketini ezerek yok etti. Yerine Alman Çalışma Cephesi (DAF) oluşturuldu. Faşizmin sermaye ve büyük tekeller için cennet, işçiler için cehennem olacağının ilk sinyalleri de verilmiş oldu.

Hitler faşizminin nasyonal sosyalist ideolojisinde "çalışma"nın, "ırk" ve "halk" kavramlarının yanında kurucu bir özelliği vardır. Çalışkanlık ve dürüstlük gibi pozitif nitelikler, "Alman halkının" doğuştan gelen özellikleri olarak kodlandı. "Tembellik, çalışmadan kaçınma", 'milli birlikten' dışlanmayı, cezalandırmayı getiriyordu. "İflah olmaz" olarak görülenler çalışma evlerine, belediyelere bağlı sosyal hizmet kamplarına gönderildi, toplama kamplarına kapatıldı.

KADINA BİÇİLEN ROL

Nazizm, katı bir cinsiyet ayrımcılığıyla kadın ve erkeğe farklı görev alanları belirler. Erkekten emeğini devletin ve toplumun hizmetine sunmasını talep ederken, kadınların görev alanını aile, çocuklar ve ev olarak çizer. Ari ırkın (saf ırk) devamını sağlıklı çocuklar doğurarak sağlamanın, Alman anne' rolünü üstlenmenin kadının en büyük ulusal görevi olduğuna vaaz eder.

Çeşitli kampanya ve düzenlemelerle genç kadınların evlenip aile kurmalarını, çalışan evli kadınların işten ayrılmalarını teşvik eden faşist rejim, 1933'te doğum kontrol araçlarının üretimi ve satışını yasakladı. Kadının anneliği, ev içi emeği, yaşlı ve hasta bakımını Alman halkına hizmetin temel bir bileşeni olarak kurgulayıp yüceltti. Kadın emeğine -özellikle savaş yıllarında- kitlesel olarak "gönüllü/zorunlu" hizmetler altında başvurdu.

Yine de kadınların çalışma yaşamından dışlanması, faşizmin izlediği politikalarda ne merkezi ne de istikrarlı bir yer tuttu. Sermayenin, tekellerin doymak bilmez kâr hırsıyla örtüşen faşist rejimin savaş ve işgal politikaları, kadınların üretimden çekilmesinin aksine kitleler halinde, evinden, köyünden kopararak üretime sürülmesine, savaşın ilerleyen yıllarında ağır işlerde uzun sürelerle çalıştırılmalarına neden oldu. Hitler iktidarı öncesinin kazanımları olarak kadın işçileri özel biçimde koruyan yasalar, ağır işlerde çalışmalarını engelleyen, daha kısa çalışma saatleri öngören yönetmelikler, faşizmin yerleşmesiyle esnemeye, zamanla ağır yaptırımlarla yer değiştirmeye başladı. Faşizmin ilk beş yılı sonunda

devlet, insan emeğini istediği biçimde kullanmak üzere sınırsız yetkiyle donatıldı.

ZORUNLU ÇALIŞMA KÖLELİK KOŞULLARI

19. yüzyılda yürürlükten kaldırılan işçi karnesi 1935'te tekrar uygulamaya kondu. 1938'de 22 milyon işçi karnesinin dağıtımı tamamlandığında haziran ayında çıkarılan bir yasa ile her yaş ve meslekten, kadın-erkek tüm Almanların gerekli görülen işlerde zorunlu çalıştırılmasının önü açıldı. 1938 sonunda çıkarılan bir yasa ile tarımdaki emek gücünü karşılamak için genç kadınlara bir yıllık zorunlu hizmet şartı kondu. Bu hizmeti yerine getirmeyenlerin başka bir işe girmeleri yasaklandı.

1 Ekim 1939'da çıkarılan yasa ile işçiler resmen tutsak edildi, bölgeden bölgeye, bir uğraştan diğerine geçiş yasaklandı; fabrika değiştirme dahi sınırlandı. Kadın, genç ve çocukların gece çalışmasını kısıtlayan hükümler kaldırılırken işçiler köle gibi çalıştırıldıkları fabrikaya bağlı kılındı. 1941'de bir kararnama ile kadınlar madenlerde çalışmaya yollandı.

Savaş hazırlıklarının yoğunlaşmasına paralel olarak çalışma saatleri uzadı, 11-12 saatlik işgünü normalleşirken 14 saate varması istisna olmaktan çıktı. İş yükü ve yoğunluğundaki artış sıklıkla iş kazalarının yaşanmasına, kadın, çocuk ve yaşlı emeğine daha fazla başvurulmasına yol açtı. Tüm bu yıllar boyunca ücretler hep düşük, Hitler iktidarı öncesindeki ortalamasının altında kaldı.

Hitler faşizmi savaş sanayisinin artan işgücü ihtiyacını, işgal ettiği ülkelerin hemen hepsinden zorla çalıştırılmak üzere getirdiği "değersiz ırklar" olarak sınıflandırılan insanlarla karşılamaya çalıştı. 1941 yılında kamplara doldurulup ölesiyeye çalıştırılan 1.5 milyon işçinin 250 bini kadındı. Savaş sonuna kadar yüz binlerce savaş esiri çalışma kamplarında işe koşuldu.

Hitler'in Sovyetler Birliği'ne saldırısı Alman işçi sınıfının çalışma ve yaşam koşullarını da derinden etkiledi. Hem Almanya'da hem de işgal ettiği ülkelerin fabrikalarında rekor düzeyde silah üretildi. Hitler, Sovyetler seferinin çabuk ve zaferle sonuçlanacağını düşündüğünden, işçilerin önemli bir kısmını cepheye gönderdi. Ancak sonuç beklendiği gibi olmadı, Sovyetler Birliği Hitler faşizmini Stalingrad'da durdurduktan sonra faşistler, fabrikaları, tarlaları, madenleri, büroları cepheye gönderilecek insan bulmak amacıyla taramadan geçirdi. 1943 yılında 16-65 yaşındaki tüm erkekler ile 17-45 yaşındaki tüm kadınlara zorunlu görev çıkarılarak bir milyon üzerinde kadın ve erkek üretime gönderildi. Kadınlar sanayideki ağır işlere sürülürken, üç kişinin işini iki kişinin yaptığı "üç yerine iki planı" devreye sokuldu.

(Yazının tamamını ekmekvegul.net sitesinden okuyabilirsiniz.)

Kaynak: Nazi yönetimi altında işçi sınıfı ve çalışma koşulları; Jürgen Kuczynski, Bilim Yayınları, 1979

'Ölmek değil, yaşamak istiyorum' diyen E.F'nin yanındayız

Tuzluçayır Kadınları Dayanışma Derneği

E.F. 38 yaşında, eşinden ayrılmış bir kadın. Eski kocası evde, işte sürekli, ısrarla takip ediyor onu; kız kardeşini de sürekli rahatsız ediyor. Annesinin Tuzluçayır Kadınları Dayanışma Derneğine ulaşmasıyla tanışıyoruz onunla. Ölüm tehdidi, psikolojik şiddet, dijital şiddet ve ısrarlı takip suçları açık olmasına rağmen baştan savma, göstermelik, kısa süreli bir uzaklaştırma kararı alırdabilmiş ancak. Ama o da çözüm olmamış.

Sizlerle kız kardeşimiz E.F.'nin hikayesini kendi yazdıklarıyla paylaşmak istiyoruz. Mektubunu derneğimize ulaştırdı, biz de Ekmek ve Gül aracılığıyla tüm kadınlarla paylaşıyoruz.

Bu sadece onun değil hepimizin hikayesi. Kadınlara hayatı dar edenlere, İstanbul Sözleşmesi'ni kaldırmaya çalışanlara karşı; evde, sokakta, işte biz kadınlar inadına dayanışacak, inadına mücadele edeceğiz. Bu da bizim sözümüz olsun....

BOŞANMAYA RAĞMEN BİTMİYEN TEHDİT, ŞANTAJ, TACİZ

Bundan 7 yıl önce Facebook mesaj kutuma bir bildirim geldi. "Tanrı'nın güzelliğinin dünyaya yansması" gibi süslü sözler ve Nazım Hikmet'ten şiirler... O zamanlar boşluktaydım ve bu cümleler benim hayatımı bambaşka bir noktaya taşıdı. Bu süreç bir yıl boyunca devam etti. Akıl ve ruh sağlığı sorunlu bir insan hayatıma girmek üzereydi. Bir akşam

Görsel: Freepik

evine davet etti, içki almıştı. Biraz sohbet ettikten sonra bana evlilik teklif etti. Ben de kabul ettim, düşüncesizce hareket ettim. Ondan sonra kurgularıyla yalanların ardı arkası kesilmedi. Kurguladığı yalanlara önce kendini inandırıyor, sonra da beni. Psikolojik baskının

ardı arkası kesilmiyordu. Hamileydim, bir şekilde baskıyla birlikte olmuş, hamile bırakmıştı. Apar topar bir nikahla evlendik. Herkes karşıydı zaten. İmzayı attıktan sonra her şey bitmişti. Uğradığım cinsel şiddetin, başka şeylere zorlanmanın ardı arkası kesilmiyordu. Çalış-

mıyordu da. Evimize aldığımız taksitli eşyaları satıp onlarla geçimimizi sağlıyorduk. Annem bakıyordu bize. Oğlum 5 yaşındayken "Anneler çalışır, babalar hep evde yatar değil mi?" cümlesi çocuğunun gözünden bu sürecin nasıl geçtiğinin bir başka göstergesi.

Bunun yanı sıra sahte hesaplarla yakınlarıma değişik şeyler yazıp, olmayan şeyleri var gibi gösteriyordu. Ben dünyayı kurtaracak seçilmiş insan, o da seçilmiş insana yardım eden bir melekti. Artık son bulmalıydı bu durum, bitirmeliydim. Bu baskılardan kurtulmalıyım. Yaptım, başardım, tüm tehditlerine rağmen ayrıldım. Oğlumun velayetini aldım. Ancak ondan sonra başladı her şey. Evine gitmezsem etrafımdaki insanlara, hatta çocuğuma bile zarar vermekle tehdit etti. Mecbur evine gidiyordum ve birlikte olmaya zorluyordu istemediğim halde. Bir gün kapıma silahla dayandı. Şikayet ettim, evet bunu yaptım, başardım. Ölümle tehdit ediliyordum, duyduğum hakaretlerin ardı arkası kesilmiyordu. Telefonum gece gündüz susmuyordu. Kabus gibiydi. 6 ay uzaklaştırma kararı verildi. Bu bile onu durduramadı. Hâlâ tacizleri devam ediyordu, daha da beter olmuştu. Şikayetlerimi sürekli yineliyordum. Aileme özellikle anneme ağza alınmayacak küfürler, hakaretler ediyordu. Tacizleri, ölüm tehditleri hâlâ devam ediyor.

Ancak ben mücadelemi sürdürüyorum. Ailem, arkadaşlarım, dernekten Elif Hoca ve avukatlarımın sayesinde hayatıma devam ediyorum. Umudum var. Benim bu umudumun herkese umut olmasını diliyorum. Ölmek değil, yaşamak istiyorum.

Cesaret ve kadın dayanışmasıyla hayatımı yeniden kurdum

10 yıllık evliliğim boyunca hep şiddet gördüm. Üç çocuk doğurdum, hep çalıştım didindim ama yine de kötü olan hep bendim. Neredeyse her gün dayak yedim. Yaşadıklarımı kimseye anlatmadan "Nasıl kurtulurum?" diye kendi kendime çare aradım, derdime derman bulmaya çalıştım. İki defa evden gidecek oldum, beni çocuklarla beraber yakmakla tehdit etti. Korktum, sustum... Yine dayak yediğim bir gün canımı zor kurtardım, attım kendimi

sokağa. Komşulardan çok utanıyordum ama aslında herkes her şeyi biliyordu. O gün parka gittim, ağladığımı gören bir kadın derdimi sordu. Önce anlatmak istemedim, sonra yavaş yavaş anlattım. O da bana Esenyalı Kadın Dayanışma Derneğini söyledi. Birde telefon numarası verdi. Ama 6 ay sonra cesaret bulup arayabildim derneği. Beni çok güzel karşıladılar. Başımdan geçenleri anlattım. Benim en büyük korkum, boşanmaya kalkışırsam kendimi ve

çocuklarımı nasıl koruyacağımı, ama orada haklarımı öğrendim. "Artık eskisi gibi değil" dediler. Uzaklaştırma kararı ya da koruma kararının hemen çıktığını söylediler. İlk önce darp raporu aldım -kaburgamdan birini kırmıştı- sonra da şikayet ettim. İki gün hastanede yatınca onun gözaltı süresi de biraz uzadı. Sonrasında cesaret ve kadın dayanışması ile ben bu adamdan sonsuza dek kurtuldum. Uğraştıkça neler yapabildiğimi gördüm. Dava devam ederken

gizlilik kararı da çıkarttım, bir daha ne beni ne de çocukları bulabildi. Yıllarca şiddet görmüş bir kadın olarak tüm kadınlara sesleniyorum; kadınları koruyan İstanbul Sözleşmesi şu an tam uygulanmadığı halde beni şiddetten kurtardı. Şimdi hep birlikte bu sözleşmeye sahip çıkalım. Kadınlar ancak bir arada haklarını savunursa yaşarlar.

Sevgiler...

Esenyalı/İSTANBUL

Hazırlayan: Fulya Alikoç

AVRUPA 'DEMOKRASİ'Sİ İLE KAMBOÇYA DESPOTİZMİ ARASINDA Yıllardır sömürürken 'demokrasi' var mıydı?

Bangladeş, Myanmar, Tayland, Kamboçya... Avrupalı moda tekellerine üretim yapan Asya ülkelerindeki kölece çalışma koşulları ve sömürü sık sık dünya gündemine düşüyor.

Özellikle de pandemi sürecinde siparişlerin durması, ezici bir çoğunluğu kadın olan on binlerce konfeksiyon işçisinin açlıkla karşı karşıya gelmesine sebep olmuştu. Haziran ayından bu yana Avrupa'da tedbirlerin gevşetilmesiyle birlikte uluslararası kapitalizmin 'yeni normal'inin göstergeleri de belli oldu.

Avrupa Birliği geçtiğimiz 12 Ağustos'ta Kamboçya ile ticari tercihlerinin bir kısmını askıya aldı. Ülkenin en önemli ihracat kalemlerini oluşturan konfeksiyon, ayakkabı ve seyahat malzemeleri sektörlerinde ihracatın yüzde 20'si 'sıfır'dan Dünya Ticaret Örgütü'nün küresel tarifelerine yükseltildi. AB'nin aldığı bu kararın gerekçesi ise Kamboçya hükümetinin 'ciddi ve sistematik' insan hakları ihlalleri. Avrupalı markalara üretim yapan fabrikalardaki insanlık dışı

çalışma koşulları, sendikacıların hukuk dışı yollarla tutuklanması geçtiğimiz yıllarda sık sık araştırmalara konu olmuş, sosyal medya kampanyaları üzerinden markalar üzerinde baskı kurulmaya çalışılmıştı. Bunun üzerine ABD'li ve Avrupalı tekeller, ülkedeki örgütlenme hakkı konusunda "artan endişe" duyduklarını açıklamak

zorunda kalmış, böyle giderse Kamboçya'nın iş hayatı için "cazibesini yitireceği" uyarısı yapmışlardı. Oysaki konfeksiyon tekelleri için Kamboçya'yı "cazibeli" kılan şey tam da hükümetin despotizmi sayesinde faydalandıkları ucuz emek, kölece çalışma koşulları ve örgütlenme hakkının kısıtlanmasıydı. Tamamına yakını kadın 800 bin konfeksiyon işçisi, düşük ücretlerle, kamyon kasalarının sırtında hayatları tehlikeye atılarak fabrikalara taşınarak, siparişler durduğunda ya da hamile kaldıklarında işten çıkarma tehdidiyle, her gün borçlanarak çalışıyor. AB'nin despotik Kamboçya hükümetine karşı aldığı bu karar, ülkenin demokratikleşmesi için baskı oluşturmaktan çok tekelleri pandemi krizinden kurtarmaya yönelik bir adım gibi duruyor. Hem de on binlerce kadın işçinin açlıkla yüz yüze kalması pahasına. Zira ne hükümet bir anda "demokratik" bir ülkeye dönüşecek ne de Çin gibi Asyalı tekeller Avrupa'dan arta kalan ucuz emek rezervinden vazgeçecek.

KANADA: BAKIM

EMEKÇİLERİ GREVDE!

Fotoğraf: The Examiner

KANADA'da 10 bin üyesi olan Çocuk Bakım Emekçileri Federasyonu (FederationDesIntervenantes En PetiteEnfance) Quebec bölgesinden başlayarak dönüşümlü greve çıktı. Pandemi döneminde bin 400 üyelerinin işten çıkarıldığını açıklayan gündüz bakım emekçilerinin örgütlü olduğu sendika, bu durumdan yaklaşık 9 bin ailenin etkilendiğini belirtti. Gündüz bakım emekçileri çalıştıkları saat üzerinden ücret almıyor, bunun yerine evde hizmet vermeleri karşılığında hükümetten yardım ödeneği alıyorlar. Bu da çalıştıkları saat başına 16,75 dolar ücret talep eden bakım emekçilerinin talep ettiği 4 dolar daha düşük bir ücrete tekabül ediyor. Sendika lideri ValeriGrenon "Üyelerimiz tükendi, haklarının tanınmamasından nefessiz kaldı. Yüzlercesi mesleğinden vazgeçiyor" diyerek pandemi koşullarının bakım emekçisi kadınlar üzerindeki etkisini anlatıyor.

1 Eylül'de Quebec bölgesinde başlayan grev, 11 Eylül'de Montreal'de sürecek ve 18 Eylül'e kadar dönüşümlü olarak farklı bölgelerde devam edecek. Hükümetle anlaşmaya varılmaması durumunda bakım emekçileri 21 Eylül'de genel greve gideceğini açıkladı. Bunun da yaklaşık 60 bin aileyi etkilemesi bekleniyor.

ABD: BAKIM EMEKÇİLERİNİN HALİ BILLBOARDLARDA

ABD'nin Massachusetts eyaletinde yaşayan 100 bin evde bakım emekçisinin tükenmişliği sendika tarafından billboardlara taşındı. Uluslararası Hizmet Çalışanları Sendikası'na bağlı, 50 bin bakım emekçisini temsil eden Birleşik Sağlık Emekçileri sendikası, bağımsız ajanslarda çalışan diğer 50 bin bakım emekçisinin ise tamamen görünmez kılındığına dikkat çekiyor. Pandemi boyunca aşırı yüklenen ve devlet tarafından fonlanmayan "uzun vadeli bakım sisteminde derin çatlaklar" oluştuğunu belirten sendika, devletin evde bakım hizmetine yatırımını artırmasını ve sendikalar dışında kalan evde bakım ajanslarını denetlemesini talep ediyor. ABD'deki her 6 evde bakım emekçisinden biri federal yoksulluk sınırının altında yaşıyor, yarısı ise devletten aldıkları yardımlara bağımlı olarak hayatta kalabiliyor. Sendika, 4 Eylül gününün "Evde Bakım Günü" ilan edilerek bakım emekçilerinin yaşadıklarına dikkat çekilmesi için girişimlerde bulundu.

Çoğunluğu Afrika kökenli kadınlardan oluşan

Fotoğraf: Massachusetts

yaşlı ve engelli bakım emekçileri, maske ve eldiven gibi en basit koruyucu ekipmanları alabilmek için büyük mücadele veriyorlar. Four Black örgütü de "Siyah evde bakım emekçileri COVID 19'a ve ırkçılığa karşı mücadelenin öncüsü", "Evde bakım emekçileri görünmek ve duyulmak istiyorlar. Çünkü onların hayatları değerli" gibi mesajların yazılı olduğu billboardlar hazırladı.

İRLANDA: SOYUNMA ODALARININ KAPISI AÇIK

PANDEMİ boyunca tedbir adı altında ne yapıldıysa kadınların hakları pahasına yapıldığına çok kez tanık olduk. Buna bir örnek de İrlanda'danMunster kentindeki bir et fabrikasından eklendi. Şikayet üzerine Sağlık ve Güvenlik Kurumu tarafından yapılan bir denetimde, fabrikada kadınların kullandığı soyunma odalarının ve tuvaletlerin kapısının yarı açık tutulduğu ortaya çıktı. Fabrikanın gerekçesi ise pandemi önlemleri kapsamında işçilerin temas ettiği yüzeylerin azaltılması olarak açıklandı. Bağımsız İşçi Sendikası'nın (IWU) Nora Labo, kadınların maruz kaldığı bu durumu şöyle özetliyor: "Kadınlar gerçekten üstünü değiştirmek zorunda. Çünkü günün sonunda üstleri kan ve kirle kaplı oluyor. Ayrıca çalışırken iş kıyafeti giymek zorunlu. Duş olduğunu dahi sanmıyorum. Sadece yıkanıp üstlerini değiştirdikleri bir lavabo var."

Korkuyorum, çocuklarımı da korkumla korkutuyorum...

Merhaba ben Adana'dan Hülya. 28 yaşında iki kız çocuğu annesiyim. 11 yıllık evliyim, eşim özel bir hastanede çalışıyor.

Herkes gibi ben de güzel bir gelecek hayali ile evlendim, eşimle fazla sorunum olduğu söylenemez. Kızlarımın doğumuyla hayatımın anlamı değişti, kızlarım benim her şeyim, onları çok seviyorum ama zaman zaman kendime "Bu pis ortamda çocuklarımı doğurmasaydım" diyorum.

Bu tecavüz olaylarını gördükçe, duydukça korkum artıyor. Bazen çocuklarımı bakkala

göndermek istemiyorum. Bazen dışarıda oynarken "Anne..." diye sesleniyorlar,

korkarak dışarı koşuyorum, biri bir şey mi yaptı diye. Çocuklar zaman

zaman dışarıda oynamak istiyorlar, tüm işimi bırakıp gözüm üstlerinde bekliyorum.

Bazen de evin işi bitmiyor, çocuklar dışarıda oynamak istiyor, çıkmalarına izin vermiyorum, ya biri

alıp götürürse diye çok korkuyorum. "Aslında oyun oynamak onların da hakkı diyorum" ama sonradan

da kendime "Olmaz, ortam çok kötü, sokakta oynamalarına izin veremem" diyorum. Bazen de

sokağa çıkmasını diye kapıyı kilitleyip anahtarı saklıyorum. Bazen tanıdıklarımın çocuklarını sokakta

tanımadığım biriyle konuşurken görürsem hemen yanıma çağırıp soruyorum; "Sana ne dedi? Kötü bir

şey demedi değil mi?" diye... Çocuklara yönelik taciz tecavüz olayları arttıkça insanlara güvenim kalmadı, korkularım sürekli artıyor, zaman

zaman kendi kendime bir şey olmayacak çocuklarına zarar gelmeyecek desem de yine de korkuyorum.

Sürekli kızlarıma aynı şeyleri söylememden kızlarımın da psikolojileri bozuldu. Onlar da her şeyin farkındalar, sürekli "ortam kötü, ortam kötü" diyorum, kızlar artık "Anne tamam, kaç kez söyledin yeter artık" diyorlar.

Artık bu dünyada kimseye güvenim kalmadı, her gün bu olaylar çoğalarak artıyor. Buradan yetkililere seslenmek istiyorum; lütfen bu suçlar cezasız kalmasın, kadınlara

özellikle çocuklara yönelik taciz tecavüz suçluları hapse girsin, çocuklarımıza zarar vermesin, biz anneler çocuklarımızı daha güvenli daha mutlu ortamlarda büyütelim. Diyeceklerim bu kadar.

Adana'dan Hülya'nın mektubu pek çok kadının duygularına tercüman. Çocuk istismarında cezasızlık örneklerinin arttığı her gün, kadınlar bu korkularla yaşıyor.

İpek Er ilk değil

Bölgede artan kadına yönelik şiddet, istismar olayları ve bu olayların faillerinin çoğu zaman uzman çavuş, asker, belli bir kolluk kuvvetlerine bağlı olmaları bize bir noktada maalesef yabancı gelmiyor. Nitekim Batman'da İpek E'nin Uzman Çavuş Musa Orhan tarafından tecavüze uğraması ve bu sebeple

intihar etmesi akıllara bir dönem Batman'da yaşanan kadın intiharlarını getiriyor. Aslında o dönem koşullarının farklı olması bile onu bu dönemden pek farklı kılmıyor. Çünkü iki dönemde de devletin kadınları

çözumsuz bırakarak intihara sürüklemesi değişmeyen bir şey, kadınlar yapılanlar karşısında çaresiz bırakılıyor. Örneğin kentte halihazırda kadınların şiddet karşısında başvuru

yardım alabilecekleri bir yer bulunmaması, devletin gerekli kurumlarına şikayette bulunulduğunda ise izlediği cezasızlık politikası sonucu kadınlar hiçbir çözüm bulamadıkları bir durumla karşı karşıya kalıyorlar. İpek bu durumu yaşayan ilk kadın değildi. Annesine "Ben sessiz kalmadım ama herkes sustu" diyen İpek'in faili Uzman Çavuş Musa Orhan'ın ancak gelen tepkiler sonucu tutuklanması ve buna rağmen serbest bırakılması bize zaten devletin bu konudaki tutumunu net bir şekilde göstermekte. İpek'in bu duruma katlanamaması ve yaşamından vazgeçmesine benzer biçimde, Batman'da birçok kadının istismara uğraması, tecavüz, şiddet sonucu intihar etmesi son bulmadıkça, kadınlara yönelik düşmanca politikalar izlendikçe ve bölgedeki kadınların neredeyse yok sayılması sürdükçe maalesef ki bunlar son olmayacak. Ama biz biliyoruz ki bu saldırılara ve sisteme karşı koyacak bir gücümüz var. Kadınlar olarak gün birliğimizi ve mücadelemizi güçlendirme günüdür.

Batman'da Uzman Çavuş Musa Orhan'ın tecavüzüne maruz kalarak intihara sürüklenen İpek Er, ilk değil son da olmayacak belki ama, elbet bir gün kadınların mücadelesi bu olayları sonlandıracak...

Dilan Temiz / Batman

Evde küçük de olsa bir nefes almak için...

Toplumları etkileyen küçük ya da büyük tüm olaylarda ilk etkilenen kesimin kadınlar olduğu gerçeği değişmiyor. Pandemide en ağır biçimiyle biz kadınları etkilemeye devam ediyor. Bu süreçte işlerimiz ikiye katlanıyor. Yaptıklarımızın hepsi de kolayca tüketiliyor, yaptıklarımızın tüketilme hızında biz de tükendiğimizi hissediyoruz. Kimimiz kendine, çevresine yabancılaşıyor. Kimimizin kaygı ve korkuları artıyor. Kimimiz de bu zor süreçte ve yaşananlardan daha da güçlenerek çıkmaya çalışıyor. İşin özü bu süreç biz kadınları iki kat bunalıyor.

Sıkıntılı süreçlerin ağırlığı altında nefessiz kaldığımız bu günlerde kü-

çük de olsa nefes alalım istedik ve sizler için bir etkinlik hazırladık. Etkinliğimizin adı "pandemide yaratıcı yazma" olsun dedik. Ne dersiniz?

Şimdi elimize bir kâğıt kalem alalım. Adımızın ilk harfiyle başlayan ve kadın dendiğinde aklımıza gelen on sözcüğü alt alta yazalım. Örneğin: Benim adımın ilk harfi "S", kadına dair S ile başlayan sözcüklerim: Sakin, sinirli, sınıf, susmayan, sessiz, söz, sopa,avaş, saniye, sebepsiz, sömürü vb.

Daha sonra bu sözcüklerin karşısına, sözcüklerin bizde çağrıştırdığı sembol ya da şekiller çizip boyayalım. Çizim ve boyama işlemimiz bit-

tikten sonra bu şekilleri değişik çizgi formlarıyla ve belirgin bir biçimde birleştirelim. (Kesik, düz, dalgalı, zikzak vb.) Karşımızda bir yere

asalım. Sözcükler şekiller ve birbirine bağlı çizgiler arasındaki ilişkileri düşünelim. Hemen bir öykü kurgulayalım. Kurguladığımız bu öyküyü karşımızda birisi varmış gibi anlatalım. Daha sonra yeni bir kâğıt alalım. Görselimizdeki çizgileri ve bağlandığı noktaları düşünerek ilk sözcüğümüzün içinde geçtiği bir dize yazalım. Her dizemizde bir sözcüğümüz olacak şekilde sırayla tüm sözcüklerimiz tükeninceye kadar on dizelik şiirimizi ortaya çıkaralım. Şiirimize

uygun bir müzik seçelim ve müzik eşliğinde şiirimizi kendimize okuyalım. Etkinliğiniz bittikten sonra neler hissettiğinizi ister bir yakınınıza anlatın, isterseniz yazın.

Örneğin: Sokak sakindi... Sinirli yüzlere kadar.

Kendimize bir saat ayırmak ve yaratıcılığımıza giden kanalları açmaya çalışmak bu süreçlerde biz kadınlara iyi hissettirebilir düşüncesiyle hazırladığımız bu etkinliği keyifle yapacağınızı umuyor, sağlıklı günlere dayanışarak ulaşacağımızı biliyoruz. Yazdığınız şiirleri ve bu etkinlikle ilgili hissettiklerinizi de merak etmiyorum değiliz.

Ankara'dan bir eğitim emekçisi

Sağlıklı koşullarda eğitim vermek istiyoruz

Merhaba, Sincan'da öğretmenlik yapıyorum. Ankara'da küresel salgın tavan yapmışken biz öğretmenler için seminer dönemi başladı. Milli Eğitim Bakanlığı uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin az çalıştığını düşünmüş olmalı ki; pek de anlam veremediğimiz online yapılabilecek seminer çalışmalarını yüz yüze yapmaya karar verdi.

Biz de eğitim emekçileri olarak okulların yolunu tuttuk. Nelerle mi karşılaştık? Maalesef her fırsatta her şeyin planlandığını söyleyen Bakanımızın dediği gibi değildi iş yerlerimizin durumu. Her yer toz içindeydi. Boya, badana işleri daha yeni yapıyordu. Az çok girilebilir duruma getirilmiş, toplantı için düzenlenmiş olan toplantı salonunda fiziki mesafe kurallarına uyarak sene başı öğretmenler kurulu toplantımızı yaptık. Okulun kendi imkanlarıyla aldığı ateş ölçer ile ateşimiz ölçüldü ve dezenfektan sıkıldı. Toplantıda önümüzdeki yıla dair planlama yaptık. Okul idarecilerine yönelttiğimiz, "21 Eylül'de okulların açılmasına dair okulda

Biz öğretmenler bir an önce okulların açılmasını, öğrencilerimize kavuşmayı, yüz yüze eğitim yapmayı istiyoruz. Fakat bu koşulların sağlıklı bir şekilde sağlanmasını da istiyoruz.

ne tür planlamalar yapıldı, maske, hijyen malzemesi gelecek mi, sınıflar nasıl düzenlenecek?" gibi pek çok sorumuz havada kaldı. İdarecilerimiz konuyla ilgili Bakanlıktan herhangi bir malzeme, ödenek, talimat vs. gelmediğini ifade etti.

KREŞ OLMADIĞINDAN ÇOCUKLARINI DA GETİRMEK ZORUNDA KALDILAR

Diğer günlerde okul binası uygun olmadığı için bahçede zaman geçirdik. Kadın öğretmenlerin bir kısmı çocuklarını getirmek zorunda kaldı. Çünkü 1 haftalık seminer için öğretmene çocuk bakım hizmeti veren bir kurum yok. Bu arada 1 haftalık seminerden sonra da

öğretmenlerin okullara çağrılacağı haberi geldi. Birçok arkadaşımızın anlattığına göre kreşlerin çoğu az öğrenci başvurusu olduğu için açılmamış. Bu sefer de arkadaşlar çocuklarını nereye bırakacaklarının kaygısına düştü. Kimi çocuklarını memleketine ailesinin yanına bırakmayı düşünüyor. Kimi yanında getirecek ya da yakınına bırakacak yani kendi imkanlarıyla çözecek. Çünkü kurumumuza ait kreş yok. Hâlâ 21 Eylül'e kadar ne olacağına dair net bir açıklama yapılmadı.

Bu arada bölgemizde birçok okulda öğretmenler arasında koronavirüs vakası oldu. Buna rağmen sadece testi pozitif çıkan öğretmen dışında diğer öğretmenler okula gitmeye devam etti. Hiçbir önlem alınmadı.

BAKAN HER ŞEY HAZIR GİBİ KONUŞUYOR AMA DURUM ÖYLE DEĞİL

Okuldaki temizlik elemanı durumuna gelirsek, iki kadrolu temizlik elemanı dışında eleman yok. İŞKUR'a bağlı çalışanların işine 21 Eylül'de başlanacağı söyleniyor. 21 Eylül'de okullar açılacaksa iki temizlik elemanı ile okul bu koşullarda nasıl hazır hale getirilecek? Biraz daha gelir düzeyi iyi semtlerde çalışan arkadaşlardan kayıt için velilerden A4 kağıdı yerine dezenfektan istendiğini duyduk.

Biz öğretmenler bir an önce okulların açılmasını, öğrencilerimize kavuşmayı, yüz yüze eğitim yapmayı istiyoruz. Fakat bu koşulların sağlıklı bir şekilde sağlanmasını da istiyoruz. Bakanın konuşmaları sanki her şey hazır gibi. Fakat bölgemizdeki okullarda böyle bir hazırlık yok. Bizim, öğrencilerimizin ve ailelerinin sağlığı için, her okula sağlık görevlisi, çalışanlar ve öğrenciler için yeterli sayıda koruyucu ekipman, bütün çalışanlara ve öğrencilere düzenli test, eğitime yeterli bütçe, insanca çalışma koşulları, çocuklarımızı bırakabileceğimiz güvenli ve sağlıklı kreşler istiyoruz.

*Eğitim emekçisi bir kadın
Sincan*

Kadınların gülüşleri solup gitmesin diye...

Merhaba sevgili Ekmek ve Gül okurları kız kardeşlerim, Sizlere bir önceki yazımda gelecek güzel günlere olan inanç ve umutla veda etmiştim.

Güzel günlerin geleceğine olan inancım ve umudum hâlâ devam etse de adaletin çok yaralı olduğu bu ülkede, adalete en çok susayan kadınlar için bir şeylerin iyiye gitmiyor ve güzelleşmiyor oluşu umudumu az da olsa zedelemiyor değil! Üstelik bu iyiye gitmeyen şeyler basit şeyler de değil, haklarımız, hayatlarımız, hayallerimiz, geleceğimiz ve solup giden gülüşlerimiz...

KADINLARIN GÜLDÜĞÜ SABAHLARI GÖRMEYİ EPEY ÖZLEDİK

Her gününü korku filmi gibi yaşıyor olduğumuz böylesi fırtınalı günlerde, güzel ve mutlu sabahlara hiç uyanamadık. Bizler artık kadınların öldürüldüğü değil, güldüğü sabahları

görmeyi epey özledik.

Kadınlar olarak artık hepimiz çok iyi biliyoruz bu ülkede kadın olmak, yaşamak bizler için hayli zor! Artık hepimiz birileri tarafından katledilmeme, hayatta kalma çabası veriyor olduk.

Hâl böyleyken gündemde olan tüm maddeleri etkin ve eksiksiz şekilde uygulandığında bizler için hayati önem taşıyan, yaşam güvencesi olan İstanbul Sözleşmesi'nin önemini bir kez daha anlıyoruz. Aşığıda sizlere anlatacağım olay sözleşmenin etkin uygulanmasının ve 6284'ün hayatlarımız için ne kadar önemli olduğunu o kadar net ortaya koyuyor ki!

Her köşesi katledilen kadınların isimleriyle dolu olan, 'Ölmek değil yaşamak istiyoruz' çılgınlığı atan kadınların ülkesinde 7/24 etkin koruma politikaları uygulanması gerekirken, yaptığım ihbar yanıtız kaldı.

ANKARA'NIN GÖBEĞİNDE İHBARA RAĞMEN GELMEYEN POLİS

Ankara'nın bilinen bir semti Batıkent ve çok bilindik bir caddede üzerinde geçiyor yaşadığım olay. Evimin önü, balkonumun dibinde oluyor hatta. Uyumadan önce hava almak için çıktığım balkonda, bir arabanın farlarının kapalı şekilde yol kenarında durduğu çekişiyor dikkatimi. Önce sadece park ettiğini düşünerek kötü bir şey getirmiyorum aklıma. Ta ki içeri girerken duyduğum bağırış ve tartışma seslerine kadar. Genç bir kadın haykırarak, ağlıyor, "Yeter lütfen noolur dur!" Karşılığında bir erkek, "Sen bana bunu yapmayacaktın, şimdi de ağlamayacaksın" diyerek bağırıyor. Sokak hayli sessiz ve

karanlık olduğu için çok net duyuyorum gelen sesleri. Arabada yolunda gitmeyen bir şeyler var. Bir kız kardeşimin başı dertte. Polisi arayıp ihbarda bulunuyorum, duyduğum sesleri anlatıp, buldukları konumu, aracın modelini rengini hepsini bildiriyorum ve çok acil şekilde müdahale edilmesi gerektiğini ısrarla söylüyorum. Benimle telefonda konuşan kadın memur ise ilk olarak aracın plakasını soruyor. Verdiğim bilgiler üzerine "Ekip yönlendiriyorum, sizi arayabilirler. Bilginiz olsun" dedikten sonra endişe içinde bekleyişim devam ediyor. Sokağa çıkma yasağı olduğu günlerde aynı caddede sıklıkla gördüğüm, sürekli devriye atan polis ekipleri böyle bir ihbar üzerine 30 dakika geçmiş olmasına rağmen gelmiyor.

Bir kadının hayatı, can güvenliği tehlikede olabilir oysa. Endişeli bekleyişimin üzerinden onlarca dakika geçmesine rağmen tek bir ekip bile gelmeden, araç hareket edip gidiyor...

Bahar POLAT/ANKARA

GÜNDELİK IRKÇILIĞA BİR DE BÖYLE BAKIN

Sarya TUNÇ

Geldik sona... Neredeyse bahar görmediğimiz ve sonbahara merhaba dediğimiz bu Eylül ayında sizler için azıcık içinizi ısıtacak bir film seçelim istedik. The Help, Duyguların Rengi, 2011 yapımı bir Amerikan filmi. Kathryn Stockett'in romanı ile aynı adı taşıyan ile Tate Taylor'un yazıp yönettiği 1960'larda geçen drama, komedi, biyografi ve siyasi temelli bir film. Film, 1960 Amerikası'nda çok derinden yaşanan ırkçılık sorununu 3 kadının gözünden merkeze alıp işliyor. Hatta filmin tamamını düşününce kadın karakterler o kadar çok ki erkekler figüran gibi rol oynuyor desek yeridir. Film dekorları ile hakikaten etkileyici. Dönemin ev ve kostüm dekoru, market detayları her şey incelikle düşünülmüş ve renkli bir şekilde ekrana yansımış. İnsanın müze izler gibi izlemesini sağlıyor.

GÖRÜNÜŞTE KÖLELİK YOK AMA...

Beyaz ve üst sınıftan insanların evinde köle gibi çalışan siyah kadınlardan özellikle Minny, Aibileen ve onların yaşadıklarını anlamaya çalışıp yardım eden bir beyaz kadın Skeeter Phelan'ın hikayesi. Küçük bireysel hayatlardaki ırkçılığın boyutlarını gözler önüne seriyor. Siyahlar beyazlarla aynı hastaneye, kuaföre, kütüphaneye bile gidemiyor, aynı tuvaletleri kullanmaları yasak -ki bu mesele filmde sık sık farklı açılardan üstünde duruluyor- beyazların fincanlarına siyahların ellerinin bile değmemesi gerek, fakat aynı zamanda beyazların bebeklerini siyahlar büyütüyor. Evin tüm işleri kölelik ücretine siyahların üstünde. Aibileen bir sahnede 'Bana daha önce hiç ben olmanın nasıl olduğu sorulmamıştı' derken, 'Ben hizmetçiyim, annem de bir hizmetçiydi, büyük annem de köleydi' diye ekliyor. Uzun jenerasyonlara dayanan bir ezilmişlik hikayesi. Görünüşte ise kölelik yok! Oldukça onur kırıcı davranan ve bunun çok değişik örneklerini gördüğümüz beyazlar aynı zamanda Afrika'daki aç çocuklara yardım toplamak için yardım geceleri yapıyor!. Bunlara biz de aşınayız, bilirsiniz. Hani sadece o geceye hazırlanma, kıyafet gibi masrafların kişinin yapacağı bağıştan fazla tuttuğu türden davetler.

SIY AHLAR İLLA BİR YARDIM ELİNE Mİ MUHTAÇ?

Bir tek siyah hizmetçi Aibileen ve Minny'ye yardım eden beyaz kadın, Skeeter, diğer beyazlarla aynı ortamda olmasına rağmen oraya manevi olarak oldukça uzak, yardımsever bir iyilik timsali. Siyah hizmetçi kadınların seslerinin duyulmasında çok katkısı bulunuyor. Tam burada filmin bu açıdan çok eleştirildiğini de söylemek gerek; siyahları o kadar zayıf gösteriyor ki, onlara ancak bir beyaz gelip yardım edebiliyor. Hatta bunu eleştirmek adına Guardian'da bir alternatif kapak yayınlanmış, filmin adını 'Beyazlar Irkçılığı Çözüyor' olarak değiştirmişler.

Skeeter idealist bir gazeteci, yazar olma umuduyla çalışıyor. Bir yerel gazetede temizlik üzerine yazılar yazdığı bir işte çalışırken kendisini de büyüten siyahların hayatları ve hikayeleriyle ilgili bir kitap yazmak istiyor. Bin bir engelle rağmen Skeeter bu yolda ilerliyor ve başarıyor.

Irkçılık her zaman doğrudan insan öldürmek olarak hayata yansımıyor biliyoruz ki. Siyahların yoğunluklu yaşadığı bir ülke olmadığımız için kültürel olarak bu tür ırkçılığa uzak olup kavramakta zaman zaman zorlansak da bizde de Kürt, Alevi şimdilerde Suriyeli olarak kendini gösteriyor. Son dönemde yaşanan 'Siyah Hayatlar Değerlidir' 'Black Lives Matter' hareketinden yola çıkarak biraz da keyifli vakit geçirmek adına izlemenizi öneririz. İyi seyirler.

Görseller: Film afişinden alınmıştır

İYİLİK VE KÖTÜLÜK BU KADAR SIYAH BEYAZ DEĞİL

FİLM, 4 dalda Oscar adayı olup, 1 dalda kazanmış ve Altın Ayı, BAFTA gibi bir çok festivalden ödülle dönmüş, izlemesi kolay, akan bir film. Hani şu, hem ırkçılığı hem homofobiyi ve daha fazlasını aynı bünyede buluşturup hemen başından kimden hoşlanıp kimden nefret edeceğinizi söyleyen türlerden. Filmleri genelde benzer yönden eleştirdiğim farkındayım ama burada da beyazlara o kadar belirgin kötülük ve siyahlara da o kadar ulvi bir bilgelik yüklenmiş ki, insan siz nerde yaşıyorsunuz kardeşim demeden duramıyor!

Change begins with a whisper.

the Help

KÜNYE

The Help, Duyguların Rengi

Vizyon Tarihi: 10 Şubat 2012

Yapımı: 2011-ABD

Tür: Biyografi, Dram, Komedi, Politik

Süre: 146 Dak.

Yönetmen: Tate Taylor